Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…1921 оной …21-һээ гарана. | № 110 (18433) | 1990 оной майн 13, воскресени | Сэн 3 мүн.

ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИ: ЕРЭЭДҮЙН СТРАТЕГИ

…эрдэм һуралсалые, …хүгжөөнгүйгөөр …, эршэмтэйгээр …үе сагта нэгэшье …татайгаар хүгжэжэ …тон зүбөөр …йдхадаа, эдэ бүгэ… хубилган шэнэдхэл… бшуу. Тэрэ оро… …никын гээгдэлые …СССР-ые түрүү ин… …гүрэнүүдэй тоодо …тай. Гэбэшье …ажал хэрэгээрэ …шаданагүйбди. Мү… …байдалда арз… …һуралсалай, дээдэ …хүдэлмэриин …асуудалнуудта зо… …бүхэсоюзна уул-залга Москвада болобо. СССР-эй Президент, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев тэдэнэртэй уулзаһан байгаа. Оронаймнай 900 дээдэ һургуулиин хахад шахуу хубиин ректорнүүд Москвада суглараба.

Казаниин гүрэнэй университедэй ректор **А. И. Коновалов** уулзалгые нээбэ.

СССР-эй Арадай эрдэм һуралсалай гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **Г. А. Ягодин** энэ уулзалга дээрэ элидхэл хээ. Орон дотор боложо байһан хубилган шэнэдхэлгын хэрэгүүд хүгжэлтынгөө шиидхэхы шатада оробо. Ниитын байгуулалтада боложо байһан хубилалтанууд эрдэм һуралсалай байгуулалтые хубилгангүй байжа шадахагүй.

Энээнэй тула һалбари һалбариин министерствэнүүдтэй дээдэ һургуулинуудай харилсаае гуримшуулан һайжаруулха, эрдэм һуралсалай хоёр шататай гурим тогтоохо тухай асуудалые хаража үзэхэ хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэ бүхы асуудалнуудые шиидхэжэ шадахагүй байһаниинь ойлгосотой гэжэ Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ тоолоно. Тиимэһээ нүгөө талаһаа дээдэ һургуулинуудта правительствын, СССР-эй Верховно Соведэй зүгһөө туһаламжа үзүүлэгдэхэ ёһотой.

Дамжан оролгын энэ үедэ арадай эрдэм һуралсалда гүрэнэй зүгһөө мүнгэ һомолголгын хэмжээе үлөөхэ, тэрэниие хүгжөөлгэдэ һомологдоһон мүнгэн зөөридэ налог тохолгодо хүнгэлэлтэнүүдые тогтоохо, залуу мэргэжэлтэдые хуулиин ба социальна талаһаа хамгаалха ба бусад хэмжээнүүдые бэелүүлхэ шухала.

Олон партитай байгуулалтын мүндэлхэдэ, дээдэ һургуулиин урда горитой ехэ асуудалнууд табигдаха байна гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Юундэб гэхэдэ, бидэ дээдэ һургуулинуудта партинуудай тэмсэл хүүлэжэ байхагүй ха юмбибди даа. Иимэ тэмсэл һуралсалай хэрэгтэ хабаагүйгөөр үнгэрхэ ёһотой. Гэбэшье залуу үетэниие социалис һунган шэлэлгын үзэл бодолтойгоор, ниитэ хүн түрэлтэнэй үнэтэ баялигуудые шудалхаар, Эхэ орондоо дуратайгаар, федерациин талаар өөһэдынгөө партнернуудые хүндэлдэгөөр хүмүүжүүлгэһээ арсаха ёһогүйбди.

Уулзалгада хабаадагшад, тусхайлбал, Москвагай авиационно технологическа институдай ректор **Б. С. Митин**, Харьковай гүрэнэй университедэй ректор **И. Е. Тарапов**, Москвагай физико-техническэ институдай ректор **Н. В. Карпов** ректорнүүдэй бүхэсоюзна ассоциаци байгуулха, эрдэм һуралсалда мүнгэ ехээр һомолхо, СССР-эй Наукануудай академиин СССР-эй ГКНТ-гэй институдтай дээдэ һургуулинуудай харилсаа холбоое улам бата бэхи болгохо тухай асуудалнуудта анхаралаа хандуулба.

М. С. Горбачёв уулзалга дээрэ үгэ хэлээ. Сугларагшадай асуудалнуудта тэрэ харюусаба.

М. С. Горбачевой хэлэһэн үгэ хэблэлдэ толилогдохо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь В. А. Медведев, Эрдэм ухаанай, арадай эрдэм һуралсалай, соёлой ба хүмүүжүүлгын талаар СССР-эй Верховно Соведэй комитедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Рыжов гэгшэд уулзалгада хабаадаһан байгаа.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

…ЭЛМЭРЕЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛБЭ

…манай парламент… …эшье акт «СССР… …пенсеэр хангал… Хуулиин проектдэл …бэрхэшээлтэйгээр …гүй байха. Хү… …байхаһаа гадна, тон …бшуу. Хоёр до… …хугасаа соо үр… …забһарлалгын һүү… …эй Верховно Сове… …сесси майн 11-… …дай хамтын засе… …лмэреэ һэргээжэ, …проектые зүбшэн доторхи байдалай айхабтар орёо хүшэр, хүнгэн бэшэ байһые депутадуудтай уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд үшөө дахин этигүүлбэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Манай ороной ниитын байдалда үнэхөөрөөшье эрид эрьелтын, хүндэ хүшэр үе саг тохёолдожо байна. Гэбэшье хубилган шэнэдхэлгын хэрэгүүд асари ехэ. Эдэ бүгэдэ хуули баталан абагшадые ехэ юумэндэ уялгана. «Дороһоо» бэелүүлэгдэжэ байһан бүтэмжэтэй һайн хэрэгүүд хубилган шэнэдхэлгые «дээрэһээ» урагшань дабшуулхаар найдажа даалгагдаһан хүнүүдэй хэрэгтэ харюусалгатайгаар, гүрэнэй ёһоор хандаха хэрэгтэй.

Майн һүүл болотор хүдэлхэ сессиин түгэсхэхы шатада ямар юумэнэй хэгдэхэ байһан тухай тэрэ тобшохоноор тогтожо хэлэһэн байгаа.

Манай парламентаринар дүй дүршэлтэй болоно. Пенсинүүд тухай Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдэхэ. 24-дэхи статьягай хоёрдохи хуби тушаа депутадууд гол анхаралаа хандуулаа. Энэнь хүдэлдэг пенсионернүүдэй пенсинүүдтэ нэмэлтэ түлбэриин гуримда хабаатай байна. 74 арадай депутадай ажаглалтануудые харгаада абажа, тус статьягай хоёрдохи хубиие иимээр найруулхые дурадхагдаба: «Хүдэлдэг бусад пенсионернүүдтэ салин хүлһэн пенси хоёройнь хамтын хэмжээнэй дээдэ захые хизаарлангүй, ямар нэгэн болзоороор хэлсээ баталаад байгаа һаань, салин хүлһыень (ашаг олзо) хараада абангүй, пенсиень дүүрэн хэмжээгээр түлэхэ». Верховно Соведэй гэшүүд, мүн правительствын, профсоюзуудай түлөөлэгшэд энэ заһабариие зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байгаа. Забһарлалга болотор ниитэ нэгэн һанал болдолдо хүрэжэ шадабагүй. Зүбшэлэлгын комисси байгуулагдаа, Бүхы һанамжануудые нэгэдхэхыень тэрээндэ даалгагдаба.

Гүрэнэй урда онсо габьяануудтай байһанайнь түлөө пенсинүүдтэ хабаатай 98-дахи статьяе хаража үзэхэ талаар депутадуудай һанамжанууд хубаарһан байгаа. Энэ талаар депутадууд **Н. С. Сазонов**, **Я. П. Куликов**, **В. И. Щербаков** гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө һанамжануудые хэлээ. 24-дэхи статьягай хоёрдохи хубиие шэнээр найруулха талаар парламентаринарай, ВЦСПС-эй һанамжануудые правительство зүбшөөбэ гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Л. А. Воронин** мэдээсээ. 98-дахи статья тушаа хэлэхэ болоо һаа, ССР Союзай үмэнэ онсо габьяатай байһанайнь түлөө пенсинүүдые хараалһан найруулга үлөөгдэбэ. Пенсинүүд тухай Хуулиин проект тушаа эсэсэй шиидхэбэри субботодо баталагдан абтахаар хараалагдана.

Е. М. Примаковой СССР-эй Президентын соведэй гэшүүнээр һунгагдаһантай дашарамдуулан, сесси тэрэниие зарим эрхэтэдтэ олгогдодог хүнгэлэлтэнүүдые хаража үзэхэ талаар депутадай комиссиин түрүүлэгшын уялгануудһаа сүлөөлбэ.

(ТАСС).

ПАРТИИН XXVIII СЪЕЗДДЭ БЭЛДЭХЭ ТАЛААР КПСС-эй ЦК-гай КОМИССИДА

Партиин XXVIII съезддэ бэлдэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай комиссиин бүлэг гэшүүд хэдэн үдэрэй туршада КПСС-эй ЦК-да хүдэлбэ. Томо ехэ партийна эхин организацинуудай партийна комитедүүдэй секретарьнар энэ бүлэгэй бүридэлдэ ороһон байгаа. КПСС-эй ЦК-гай Платформын, КПСС-эй Уставай проектнүүд, КПСС-эй Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин Дүримэй проектнүүд тушаа КПСС-эй ЦК-да ороһон дурадхалнуудые, ажаглалтануудые тэрэ хаража үзөө.

Парткомуудай секретарьнар толилогдоһон проектнүүдэй удха тушаа ажаглалтануудые хэһэн, хубилжа байгаа эрхэ байдалда ябуулагдадаг партийна хүдэлмэриин онсо шэнжэнүүдые харуулһан хэдэн тодорхой дурадхалнуудые үгэһэн. КПСС-эй Уставай проектдэ нэмэлтэнүүдые, хубилалтануудые оруулһан байгаа.

ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

РСФСР-эй арадай депутадуудые һунгаха талаар Түбэй һунгуулиин комиссиин ээлжээтэ заседани майн 11-дэ болобо.

Апрелиин 28-да, майн 4-дэ, 5-да, 6-да дахинаа дуугаа үгэлгын үедэ РСФСР-эй арадай депутадуудые һунгалгын дүнгүүд тухай комиссиин түрүүлэгшэ В. И. Казаковой мэдээсэл шагнагдаһан байгаа.

Окружной һунгуулиин комиссинуудһаа абтаһан документнүүдэй үндэһөөр, «РСФСР-эй Арадай депутадуудай һунгалта тухай» РСФСР-эй Хуулиин 49-дэхи статьятай зохилдуулан, Түбэй һунгуулиин комисси территориальна ба национально-территориальна һунгуулиин 23 округһоо һунгагдаһан РСФСР-эй арадай депутадуудые бүридхэлдэ абаба.

РСФСР-эй арадай депутадуудай этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые шалгахын тула шухала хэрэгтэй саарһа дансануудые РСФСР-эй Арадай депутадуудай съездын мандатна комиссида дамжуулха тухай асуудал комиссиин заседаниин үзэмжэдэ табигдаа.

Комисси бусад зарим асуудалнуудые хаража үзэбэ.

(ТАСС).

ТАБАН ЖЭЛ: ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

АРЕНДНЭ ГУРИМАЙ АШАГ ҮРЭ

…совхозой коллектив һү һааха ба …гүрэндэ тушааха талаар энэ жэ… …түрүүшын кварталай даабаринуудые …тайгаар бэелүүлжэ шадаһан байха …хэрэгтэ ажахын һү һаалиин гур… …фермын хүдэлмэрилэгшэд бултадаа …өөһэдынгөө хубитые оруулһан гэжэ …тэй.

…гурбан һарын хугасаа соо үнеэн …дунда зэргээр 714 килограмм һүн …Энэмнай нёдондо жэлэй энэ үе… …холо ехэ. Эдэ бүгэдэ ямар юумэн… …тэйб гэбэл, нэгэдэхеэр, арендны …онол аргаар хүдэлдэг болоһон… …хойшо хүн бүхэн даажа абаһан …хүдэлмэридөө тад ондоогоор …болоо. Эндэһээ үйлэдбэриин жа… …бэхижэһэн, мүн ажалай бүтээ… …байса дээшэлһэн байна. Хоёрдо… …һүүлэй жэлнүүдэй туршада үүлтэр… …үүлмэридэ онсо анхарал хандуулдаг …ой ашаар һү ехээр үгэдэг үнеэднай …болоожо эхилэнхэй. Энэмнай ехэл …хэрэг гэшэ бэд даа. Гурбадахяар, …тэжээлэй баазада анхаралаа …болоо. Ороо һо ларяанай, үб… …оной, тэжээлэй ургамалнуудай ур… …дээшэлһэн байха юм. Энэ хадаа га… …ёһоор хандадаг болоһоноймнай …түйлагдаа гэшэ гэжэ һананаб.

…фермэнүүд тухай хэлэхэдэ …Совхозой түб һууринай дэргэдэхи …һү һаалиин фермын һаали… …бүриһөө 747 килограмм һү һаа… …һаалишан А. Н. Корнилова жэ… …хойшо өөрынгөө үрэ дүнгые …килограммда хүргөө. Г. И. Иванова …хоёр туд тудтаа үнеэн бүриһөө 826—807 килограмм һү абажа шадаа.

Тээмэндэ Ашангын отделенеэр ябахадаа, тэндэхи танил һаалишадтайгаа уулзажа, ажал хүдэлмэреэрнь һонирхоо хүмби. Эндэхи фермэ хоёр звеноһоо бүридэдэг. Нэгэдэхи звеногой һаалишад гурбан һарын туршада үнеэн бүриһөө 614 килограмм, нүгөөдэнь 589 килограмм һү һаагаад ябана.

Эндэмнай бэрхэ һаалишад мүн лэ бии. Тэдэнэй дунда ажахын, районой түрүүшын гурбан мянгатан болоһон, ажалай ветеран, партиин гэшүүн Мария Кашаповна Катина һаалишанаар хүдэлдэг Лариса басагантаяа ороно. Эхэнь үнеэн бүриһөө 718 килограмм, басаганиинь 674 килограмм һү абанхай юм.

Манай Амгалантын отделениин һаалишад хэр зэргээр хүдэлжэ гараа гэшэб? Ямар дүнгүүд туйлагдаад байнаб? Эдэниие согсолон хаража үзэел даа.

Манай коллектив ехэ бэшэ юм. Һаалишадаар табан хүн ажалладагбди. Бидэндэ дүн хамтадаа 96 үнеэн даалгагдан үгтэнхэй. Тэдэнэймнай хойноһоо үхэршэнөөр ажалладаг Даша Ринчинов Цыден Цыренов хоёр һайн харууһалалга эмхидхэнхэй. Тэжээл буйлуулгын газарнай Солбон Гылыковтэ даалгагданхай. Эдэ нүхэднай харюусалгата уялгануудаа гуримтайгаар дүүргэнэ, амжалтатайгаар бэелүүлнэ гэхэдэ алдуу болохогүй.

Бидэ гурбан һарын туршада үнеэн бүриһөө һү һаалгаяа 1003 килограммда хүргөөбди. Энэмнай хуушанайхиһаа аргагүй үндэр дүн болоно гэшэ ааб даа. Иимэ амжалта манайда түрүүшынхеэ туйлагдаа. Энээгээрээ омогорхоно бэшэбди. Саашадаа үшөөл һайнаар хүдэлхэ гэжэл оролдохо, тэмсэхэ зэргэтэйбди. Һү ехээр һаахадаа, салин түлөөһэмнайшье ургана бшуу. Энээн тухай хэн мартаха байна гэшэб?

Үбэлэй һаранuудай хугасаа соо үнеэн бүриһөө 1600 килограммһаа бага бэшээр һү һаахабди гэһэн хүсэлнай бэелүүлэгдээ. Өөр тухайгаа хэлэхэ болоо һаа, иимэ байна. Намда 19 үнеэн даалгагданхай юм. Түрүүшын кварталай туршада дүн хамтадань 231,5 центнер гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1218 килограмм һү һаагааб.

Фермын бэрхэ һаалишан Ц.-Д. Цыбикова гурбан һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө 1069 килограмм, Р. Дымбрылова — 994, Ц. Гармаева, В. Цыденова гэгшэд туд бүридөө 883—857 килограмм һү абажа, нютагайхидайнгаа магтаалда хүртөө.

Районой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй март һарын дүнгөөр манай «Георгиевский» совхозой Амгалантын һү һаалиин фермэ түрүү һуури эзэлжэ, партиин райком болон арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой Улаан тугта хүртэһэн, мүнгэн шангаар урмашуулагдаһан байха юм. Үнгэрэгшэ һарын туршада манай фермэ 345 центнер һү гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө һү һаалгаяа 359 килограммда хүргөө.

Манай фермын бригадираар Наталья Ильинична Заянова хүдэлдэг. Тэрэ 1985 ондо хүдөө ажахын техникум дүүргэһэн, ветеринарна фельдшер гэһэн мэргэжэлтэй хүн юм. Бидэнтэй сугтаа табадахи жэлээ хүдэлжэ ябана. Ажалдаа оролдосотой, һонор түргэн бодолтой гэжэ хэлэмээр. Хэхэ гэһэн юумэеэ заабол бүтээһэн лэ байдаг Залуушье һаа, эрилтэ ехэтэй басаган.

Урагшаа һанаатай, олоной хэрэгэй түлөө ходол һангагаа зобожо ябадаг, эдэбхи үүсхэлтэй манай бригадир 1987 ондо партиин гэшүүндэ абтаа һэн.

Манай фермын коллектив туйлаһанаа улам ерьбадхажа, үшөөл үндэр дүнгүүдые туйлаха, хараалһан зорилгонуудаа бури дээшэлүүлэн, бултадаа районой гурбан мянгатанай клубай гэшүүд болохын түлөө тэмсэлдэ оронхой. Хэлсэһэн хүсэлнай, һанаһан бодолнай заатагүй бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

М. ШИРАПОВА,
Хоринн районой «Георгиевский» совхозой Амгалантын һү һаалиин фермын һаалишан.

А. ЦЫДЕНОВЭЙ фото.

РСФСР-эй арадай депутадуудтай уулзалга

Байгша һарын 16-да РСФСР-эй арадай депутадуудай нэгэдэхи съезд хүдэлмэриеэ эхилхэнь. Манай республикаһаа һунгагдаһан арбан депутат тэндэ хабаадахань гээшэ. Олон тоото һунгагшадай гүйлтаар партиин обкомой Политическэ гэгээрэлэй түбтэ РСФСР-эй арадай депутадуудтай уулзалга болобо.

Һунгуулиин Севернэ территориальна 805-дахи округһоо депутат Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. К. Агалов, һунгуулиин Улаан-Үдын городской территориальна 807-дохи округһоо депутат ЛВРЗ-гэй вагон-хабсаралгын цехэй слесарь А. М. Ермолаев, һунгуулиин Октябрьска территориальна 808-дахи округһоо депутат республиканска больницын хирургическа отделениие даагша Е. Н. Цыбиков, Э. Д. Цыбикжапов дүрбэн тус уулзалгада хабаадаа. Бусадынь элдэб шалтагаанаар ерэхэ аргагүй байгаа. СССР-эй арадай депутат С. Г. Шапхаев сугларагшадта энээн тухай мэдээсээд, нүхэр В. К. Агаловта түрүүлэн үгэ үгэбэ.

— Майн 13-да бидэтнай Россиин Федерациин арадай депутадуудай түрүүшын съезддэ хабаадахаяа ошохомнай. Иимэ ехэ хэмжээнэй хуралдаанда хабаадажа, депутат болоһон эрхэ түлөөлэлгээ бэелүүлхэмнай. Хэн хэнэймнайшье харюусалгаяа гүнзэгыгөөр мэдэржэ, һунгагшадайнгаа захяанууд тухай бодомжолон ябахамнай сохом ааб даа,— гэжэ Владимир Константинович тэмдэглэхэ зуураа, съездын хүдэлмэриин үдэрнүүдэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудалнууд дээрэ тогтобо. Мандатна комиссиие һунгаха, съездын саг зуурын регламентые зүбшэн хэлсэхэ, Россиин Верховно Соведэй Түрүүлэгшые болон тэрэнэй орлогшонорые, Верховно Соведые һунгаха. Россиин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын тушаалда кандидатурануудые ба тэдэнэй программануудые зүбшэн хэлсэхэ, РСФСР-эй бэеэ даанхай байдал тухай, мүн РСФСР-эй Конституцида хубилалта, нэмэлтэнүүдые оруулха, Россиин Хуулинуудые баталан абаха тухай болон бусад асуудалнууд болоно гэжэ мэдээсэбэ. Тиигэхэ зуураа съездын зүбшэхэ зүйлдэ табигдаһан асуудалнууд СССР-эй арадай депутадуудай нэгэдэхи съезд дээрэ табигдаһан асуудалнуудтай адли гэжэ нэмэбэ. Тиигэжэ мэдээсэхынь тэндэ зал сооһоо хэншьеб:

— Зүблэхэ зүйлөө баталхын тула нилээд шууяха аабта даа. Тиигэбэшье СССР-эйхидэл адли унжагай, шашаг шарьяа болгохогүй байгаа. Шагнажа һуухада, хэшартай,— гэбэ.

— Арсалдаата асуудалнуудай гарахада, зүбшэн хэлсэлгэдэ манай депутадууд эдэбхитэйгээр хабаадаарайгты,— гэжэ үшөө нэгэн хашхарба.

— Тиигэхыел оролдохобди. Һанаамнай ехэ ааб даа. Үнэн дээрээ байдал ямараар эрьехэ юм,— гээд депутат Агалов харюу үгэбэ.

Байгалай фондын түрүүлэгшэ А. А. Хахалов, һунгагшадай клубай правлениин гэшүүн В. В. Галендабаев, Байгалай фондын ниитын соведэй гэшүүн С. А. Тарноруцкий, ВЦСПС-эй инструктор, Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат А. В. Титов, һунгагшад Б. Э. Раднаев, Улаан-Үдын горсоведэй депутат Р. Н. Сперанская, СССР-эй арадай депутат С. Г. Шапхаев болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

Тиихэдээ үгэ хэлэгшэд гол түлэб ямар асуудалнууд дээрэ тогтоноб, ямар захяануудые хэлэнэ гээшэб гэжэ тобшо тэдыгээр дамжуулая. Байгал далайн асуудал хүн бүхэнэй сэдьхэл зобооно. Һунгагшад Байгал тухай Хуули абтаха ёһотой гэжэ тэмдэглэнэ. Зүгөөр тэрэ союзна гү, али Россиин хэмжээнэй байха гү? Хэлсэхэ хэрэгтэй.

Манай Буряад ороной ой модон Украина болон бусад союзна республиканүүдта ябуулагдана. Тэрэниие болюулжа, байра дээрээ өөһэдөө хэлсэжэ, өөһэдтөө аша туһатайгаар хэрэглэхэ ёһотойбди гэжэ хүнүүд захиһан байна.

Нүхэр С. А. Тарноруцкий Верховно Соведэй Түрүүлэгшын тушаалда хүниие һунгалгын болоо һаань, манайхин Б. Н. Ельцинэй кандидатурые дурадхахарайгты, зүгөөр президентын тушаалда тэрэниие дурадхажа болохогүй гэжэ захяа. Тиихэдэ Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь байһан А. М. Беляковой ямаршье габьяагүй аад, шэнэ ехэ тушаалда ороһониие, үшөө тиихэдэ республикаһаа мнай ябахаяа мэдэжэ байгаад, СССР-эй арадай депутат болохын тула һунгуулиин Хонхолым округой һунгагшадта зүбшөөлөө үгэһыень шүүмжэлхэ зуураа, тэрэнэй шэнэ тушаалдаа таарахагүй тухайнь асуудал табиха хэрэгтэй гэээ.

Ород үндэһэ яһатан РСФСР-һээ гадуур ехэ олоороо ажаһууна. Тэдэнэй ажаһуудалынь эндэ тэндэ шахардуу байдалда оронхой. Тиимэһээнь тэдэниие Росси уруунь бусааха асуудал табиха байгаа гэжэ Тарноруцкий дурадхаһан байна.

Һүүлээрнь депутадууд ээлжээ ээлжээгээр ендэртэ гаража, тэдэнэй нэрэ дээрэ бэшэмэлээр ороһон асуудалнуудта, мүн нэмэлтэ асуудалнуудта харюу үгөө. Тэдэнэй дунда Россиин Верховно Соведэй Түрүүлэгшын тушаалда Б. Н. Ельциниие дурадхаха тухай асуудал дэмжэгдээ гэхэ хэрэгтэй.

Байгал далайе хамгаалха талаар бодото хэмжээн абтанагүй, энэ яашье хойшолуулашагүй асуудалые түргэн шиидхэхэ гэһэн асуудалые уулзалгада хабаадагшадай олонхинь табяа.

Баригдажа байгаа 2-дохи ТЭЦ-эй байдалые ошожо хараад, хэрэгтэй һаань, Россиин правительствэһаа туһаламжа эрихэ байнат, гэһэн захяа депутат А. М. Ермолаевта үгтөө.

Республикымнай хүн зоной элүүрые хамгаалгатай холбоотой олон асуудал депутат Е. Н. Цыбиковтэ үгтөө. Больницануудаймнай материально-техническэ үндэһэ һууринь муудахай, тусгаар дунда һургуулитай мед. хүдэлмэрилэгшэд манда муугаар бэлдэгдэнэ. РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министерство 60-аад онуудайнгаа захиралтануудые дахинаа хаража үзэг, тиигээгүйдэнь шэнэ эрхэ байдалда тэдэнь гансал һаалта болоно гэжэ Улаан-Үдын медучилищиин багша Л. Л. Полонова хэлэхэдээ, энэ талаар ямар нэгэн хэмжээ абхуулхын тула депутат врач Еши Нянюевич оролдохо аабза гэжэ тэмдэглээ.

Шажан мүргэлэй, дасан дугануудые нээхэ тухай олон хүн һонирхожо, депутат Э. Д. Цыбикжаповһаа тодорхой харюу дуулаһан байна.

— Ленинград хотодо нээгдэхэ дасанда шэрээтэ лама болоожо ошохотнай ха юм. Депутадайнгаа уялгануудые яажа дүүргэхэ хүмта?— гэжэ нэгэнэй асуухада:

— Би ерэжэ байхаб. Туһалхаб,— гэжэ тэрэ харюусаа һэн.

СССР-эй арадай депутат С. Г. Шапхаев эдэндээ орходоо мүнөө дүршэлтэй болоод байһан тула залуу депутадуудтаа һургаал болгон, хэдэн захяа үгэбэ. «Хүдэлмэриингөө үдэрэй зүбшэхэ зүйлнүүдые хэлсэхэдээ, манай алдуунуудые бү дабтагты, «Демократическа Россиин» түлөөлэгшын Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ болохые хүсэхэ байнаб. Тиихэдэ областьһоо республика болохо, иихэ тиихэ ябадалнуудые эли тодоор баталжа абаха хэрэгтэй. Верховно Соведэй бүридэлые нюусаар һунгаһан дээрэ гэжэ һананаб. Үгынгөө түгэсхэлдэ, нүхэд, таанадайнгаа Россиин Федерациин арадай депутадуудай нэгэдэхи съезддэ эдэбхитэйгээр хабаадахые хүсэнэб»,— гэбэ.

Һунгагшадай нэгэн Б. Э. Раднаев үгэ хэлэхэдээ: «СССР-эй арадай депутадууд журам муутай байгаа. Нүхэр Лукьянов заримдаа зуугаад хүнэй үгы байдагые тэмдэглэдэг һэн. Тиихэдэнь һунгагшадта аягүй байдаг. Харин таанаднай бү тиигэты. Журамтай, эдэбхитэй байгты. Таанадта найдаһан найдалыемнай харюулагты. Бусажа ерэхэдээ, бидэнэйнгээ урда тоосохот»,— гэжэ захяа һэн. Тэрэнэй үгэнүүдээр энэ мэдээсэлээ түгэсхэмөөршье байна. Депутадууд мүнөөдэр Москва хото ниидэбэ. Съезд Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болохо юм.

Дахин уулзатараа баяртай, хүндэтэ депутадууд.

В. ТОКТОХОЕВА,
манай тусхай корр.

РОССИН ФЕДЕРАЦИИН ОБЛАСТНОЙ ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ РЕДАКТОРНУУДАЙ АСУУДАЛНУУДТА В. И. ВОРОТНИКОВОЙ ҮГЭҺЭН ХАРЮУНУУД

…Федерациин Арадай депутадуудай съездын болохо… …һантай дашарамдуулан, хэдэ хэдэн асуудалнуудта ха… …гүйлтатайгаар республикын зарим областной газетэ… редакторнууд РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй …шэ В. И. Воротниковто хандаба.

…болон Верховно Со… …мжэтэй һайнаар хү… …тула тон таарамжатай …һууриин бии байһые ха…

…Зубенцов, «Тамбовская …газетын редактор. Ви… …ьевич, республикын …Соведэй урдын бү… …жэл ябуулгын дүн… …ямараар сэгнэнэб… …һунгагдаһан арадай …арга шадабари …б?

…Воротников. Минии һанахада, Россиин шэнэ депутадай корпус манай республикын һунгагшадай дунда бии байһан һанал бодолые бодотоор элирхэйлэн харуулна. Россида дуратай, имагтал мүнөөнэй эрхэ байдалда хүдэлхые хүсэдэг бэшэ, харин хүдэлжэ шадаха байһанаа бодото хэрэг дээрэ һайнаар харуулһан хүнүүдые Россиин Федерациин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда харахые хүсэнэ.

Сэхэ.снь хэлэхэдэ, элдэб уряануудые шангаар соносхоод лэ тэдэниие бэелүүлхын тула мүртэй юумэ хэдэггүй хүнүүд тээ арад түмэн эсээ. Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэдэг манай Россида гурим журамтай, бата найдамтай, этигэл найдалтай болохыень тэдэнэр хүсэнэ. Россиин һунгагшадай шэлэһэн хүнүүдтээ алдуу эндүү гаргаагүй байһыень тэдэнэр ажал хэрэгээрээ гаршалхые оролдохо гэжэ РСФСР-эй олонхи арадай депутадууд мүн лэ тоолоно байха гэжэ һананаб.

Шэнэ депутадуудай ба тэдэнэй урда тээ хүдэлжэ байһан хүнүүдэй арга боломжонуудые мүнөө зэргэсүүлэн сэсуулалтэй гү? Республикын парламент хуушанайнгаа бүридэлөөр хубилган шэнэдхэлгэдэ харгы зам нээһэн, түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудые шиидхэһэн байгаа. Тэрэ хэдэн шэнэ хуулинуудые баталан абаһан, тэрэ тоодо Конституцида горитой ехэ заһабаринуудые оруулһан байха юм. Юрэдөө, тэрэ эгээл демократична һунгуулиин хуули баталан абаа хэбэртэй. Зүгөөр шэнэ бүридэл улам эдэбхитэй, эршэ хүсэн түгэс юм ааб даа.

Г. А. Сасса, «Советская Сибирь» (Новосибирск хото) газетын ахамад редакторай орлогшо. Виталий Иванович, «Совет Россиин арадуудта» КПСС-эй ЦК-гай Россиин бюрогой, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Министрнүүдэй Соведэй хандаһан Хандалга РСФСР-эй арадай депутадуудта кандидадуудай һунгалтын урда тээхи программануудые бүридүүлгэдэ ямараар нүлөөлөөб?

В. И. Воротников. Хэрбээ һунгагдаһан арадай депутадуудай һунгалтын урда тээхи программануудые наринаар шэнжэлээ һаа, эдэнэй диилэнхи олонхидонь Хандалгын гол дүримүүдые ямар нэгэн түхэл шэнжэтэйгээр хараха байнат. «Демократиие үргэдхэхэ» талаар бидэл юумэ хэнэ гэшэбди гэжэ өөһэдыгөө соносхоһон депутадуудай программанууд тухай эндэ хэлэжэ болоно. Съезд болон Верховно Соведэй бүтэмжэтэй һайнаар хүдэлхынь тула тон таарамжатай үндэһэ һууриин бии байһые харанаб.

Иимэ юумэн тухай үшөө дахин тэмдэглэхые хүсэнэб. Олониитэдэ мэдээсэлнүүдые тарадаг зарим хэрэгсэлнүүдэй «партида, партиин гэшүүдтэ добтолгонуудые» хэжэ, депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн коммунистнууд тушаа һунгагшадай ухаан бодолдо хангалтагүй мэдэрэл түрүүлхые һэдээшье һаань, энэнь бүтэжэ үгэнэгүй. Россиин шэнээр һунгагдаһан арадай депутадуудай дунда КПСС-эй гэшүүд 86 процентнь болоно.

«Нэгэдэхи съезд дээрэ хүдэлмэриин гурим тушаа ута үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүд бэшэ, харин Россиин бүхы хүнүүдэй аша туһада тодорхой шиидхэбэринүүд хэрэгтэй».

(Эхин. Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ҺУНГУУЛИИН ТҮБЭЙ КОМИССИИН ТАЙЛБАРИ

Ондоо тээшээ гаража ошоһон депутадуудай орондо һунгуулиин хоёр округто — Калашниковска 29-дэхи болон Хонхолын 137-дохи округуудта — Буряадай АССР-эй арадай депутадуудые һунгаха һунгалта июлиин 7-ной субботын үдэр үнгэргэхэ тухай Указые республикын Верховно Соведэй Президиум гаргаһан байгаа.

Болохоёо байһан һунгалтада хабаатай асуудалнуудаар һунгагшад эдэ үдэрнүүдтэ Буряадай АССР-эй арадай депутадуудай һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Түбэй комиссида, редакцинуудта хандана. Окружной болон участково һунгуулиин комиссинуудые байгуулгын, арадай депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгын, тэдэниие бүридхэлдэ абалгын, һунгагшадтай уулзалгануудай болзорнууд тухай асуудалнуудаар тэдэнэр гол түлэб хандана.

Һунгалта тухай Хуулиин үндэһөөр окружной һунгуулиин комиссинуудые һунгалта болотор 50 хоногһоо ойротуулангүй гэхэ гү, али майн 18 болотор, участково һунгуулиин комиссинуудые июниин 7 болотор байгуулха хэрэгтэй гэжэ һунгуулиин Түбэй комиссиин түрүүлэгшэ А. Б. Бардонов тайлбарилна.

Арадай депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ тушаа хэлэхэ болоо һаа, һунгуулиин кампаниин энэ шата майн 18-һаа 31 болотор үнгэргэгдэхэ юм. Арадай депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ тухай суглаанай протокол дары түргөөр, гэбэшье майн 31-дэ үдэрэй 12 часһаа ойротуулангүй окружной һунгуулиин комиссида эльгээгдэхэ ёһотой гэжэ һануулха байнаб.

Буряадай АССР-эй арадай депутадуудта кандидадуудые бүридхэлдэ абалга һунгалтаһаа 30 үдэрөөр урид—июниин 6-най 24 час болотор дүүрэхэ юм.

В. БАДМАЕВ.

РОССИН ФЕДЕРАЦИИН ОБЛАСТНОЙ ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ РЕДАКТОРНУУД[АЙ] АСУУДАЛНУУДТА В. И. ВОРОТНИКОВОЙ ҮГЭҺЭН ХАРЮУНУУД

[Түгэсхэл. Эхниинь 1-дэхи нюурта].

Х. А. Баладжиян, «Адыгейская правда» газетын (Адыгейн автономито область) редактор. Танай һанамжаар ёһоор, республикын Арадай депутадуудай нэгэдэхи съезд дээрэ табигдаһан үргэн олон асуудалнуудай дунда Россин дулдыдангы бэшэ байдал гү, али хэн харилсаата хэлсээн гү, али Президентын һунгалта шухала удха шанартай байха гү?

В. И. Воротников. Съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнуудай талаар һанамжанууд тон үргэн ехэ байха гэжэ һананаб. Зүгөөр съезд эхиндээ хойшо эгээл шухала, эгээл хүндүүхэй асуудалнуудые шиидхэхэ уялгатай. Юуб гэбэл, шэнэ үндэһэ һуури дээрэ Россин гүрэнэй бүридүүлэгдэхэ, экономическа бэеэ даанхай байдалай харгы замууд тодорхойлогдохо, социальна асуудалнууд шиидхэгдэхэ ёһотой бшуу. Эдэ бүгэдэ айхабтар хүшэр хүндэ хэрэг лэ. [illegible]

Эдэ асуудалнуудай, хуулинуудай шухала удха шанартай байһые тодорхойлоод, баталан абаха ёһотойбди.

Хэрбээ Президентын һунгалта тухай хэлэхэ болоо һаа, энэ талаар элдэб дурадхалнууд оруулагдана. Мүнөө хүсэндөө байһан Конституциин үндэһөөр Россин Федерациин Президентын һунгалта хараалагданагүй. Депутадай бэлэдхэлэй комиссида энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээгүй. [illegible] Манай ороной дотор, СССР-тэ, нэгэ Президент байха ёһотой, тэрэ һунгагдаһан гэжэ би тоолоноб.

Л. А. Бубенцов. Виталий Иванович, хүрин гурим бэшэ, харин зүбэлхэ зүйлэй гол асуудалнуудта депутадууд анхаралаа хандуулхын, сагаа зориулхын тула съездэй бэлэдхэлэй үедэ ямар юумэн хэгдээб?

В. И. Воротников. Танай һанал бодолые дэмжэнэб. Хүдэлмэриин гуримай асуудалнуудай гол юумэндэ — политическэ ба экономическа шухала зорилгонуудые хаража үзэхэ [illegible]

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй депутадуудай бэлэдхэлэй комиссие зарлаа һэн. [illegible]

Г. А. Сасса. Виталий Иванович! Политическэ ба мэргэжэлэй һонирхолнуудаарнь депутадай хэдэн бүлэгүүд съездын урда тээ бүридүүлэгдэнхэй. [illegible] «Демократическа Россия» гэдэг бүлэглэлһөө ондоо юумэн съездэ бэлэдхэгдэнхэй юм гэжэ һанаһан. [illegible]

В. И. Воротников. Асуудалаа та өөрөө харюу үгэжэ эхилһэн байнат. [illegible]

Хөөрэлдөөр, энэ хадаа ондоо хүнүүдэй уряа лозунгнуудые таба дүүрэхэ абаһын, ондоо хубсаһа үмдэлгын арга болоно. [illegible]

В. И. Воротников. Минии һанахада, энэ хадаа съезд дээрэ эгээл гол асуудалнуудай нэгэниинь болохо ёһотой. Россин Федерациин дулдыданги бэшэ байдалые һэргээлгэ, бэхижүүлгэ республикын элжээндэ шэнэ Конституциин Президиумэй [illegible]

Зублэлгэ зүйлэй асуудалнуудай бүридүүлэгдэлгын ушарта тэмдэг асуудалнууд [illegible]

«Россин Федерациин дулдыданги бэшэ байдалые һэргээлгэ, бэхижүүлгэ хадаа республикые шиидхэлгын түрүүшын ээлжээнэй эрхэ нүхэсэл мүн».

В. М. Каплинкин, Алас-Дурна зүгэй сэрэгэй округой «Суворовский натиск» газетын редактор. Виталий Иванович, Россин дулдыданги бэшэ байдал тухай асуудал съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ харааланагүй гү?

В. И. Воротников. Минии һанахада, энэ хадаа съезд дээрэ [illegible]

В. В. Кордов, «Коммунар» [Воронеж хото] газетын ахамад редакторай орлогшо. Һая болотор Росси өөһэдын олохон гүрэнэй политическэ байгуулламжгүй байһан [illegible]

В. И. Воротников. Хэрбээ тобшохоноор хэлэхэ болоо һаа, шэнэдхэлгэдэн Росси ха-даа Советскэ Союзда адли тэгшэ эрхэтэй республиканууд [illegible]

Е. Ю. Камынин, «Экологический вестник око» [Кострома хото] газетын редактор. Мүнөө Россида холбоон хэрэгүүд, бусад республикануудай [illegible]

В. И. Воротников. Би мүн лэ иимэ һанал бодолтой ушарһан байнаб. [illegible]

дэн зуун жэл соо үргэлжэлөө.

Мүнөө хэн нэгэн өөһэдынгөө политическэ һанал бодолой түлөө бүхы юумэ [illegible] дурасхаалһаа гаргахые, [illegible] союзай эб эе таһалхые, [illegible] гол болохо [illegible] эһэгээрнь таһа[illegible]дэнэ. Теэд арад [illegible] дурасхаалые хон[illegible] сэлгэнүүд юушье [illegible] гэжэ һананаб.

Гүрэн түрэнүүд гэнтэ мүндэлдэггүй, [illegible] мянгаад жэлэй туршада гэнтын ушараар бүридэдэггүй. [illegible] манай холбооной байгуулгын гаргагдаа түүхын хүгжэлтэ [illegible] гэһэн асуудал зүйлдэ табиха [illegible]данаб. Ушарынь [illegible] гүрэнэй бүридэлдэ [illegible]ые ами амяарнь [illegible] хүшэр бэрхэ[illegible] ажабайдал [illegible]шэлнэ. Мүнөө [illegible] һалгаахые [illegible] юумэ бидэ [illegible] манай үхибүүдэй [illegible] байгуулха баа[illegible]һаниинь элитэ. Холбооео һандаргаһан [illegible] унжагайржа тэрэниие гамтай [illegible] бодолтойгоор хүбилгэхэ ёһотойбди.

Е. В. Чеканов. Ярославска областиин «Юность» гэжэ залуушуулай газетын редактор. Олон республиканууд үндэһэ тэмдэгтэе, [illegible] шэнжэдээ [illegible] республиканска гимн[illegible]. РСФСР-эй Верховно Советдэ иимэрхүү дурадхалнууд ороно гэшэ гү? Энэ асуудалаар Та ямар хараа бодолтойб?

В. И. Воротников. Эдэ асуудалнууд анхарал улам ехээр татана. Урдандаа манайда эдэ бүгэдэ шиидхэгдэнхэй гэжэ тоологдодог һэн. Зүгөөр бэеэ даа-һан байдалтай республикын өөрын гимнгүй байһан ушарые зүбтэй гэжэ тоолохын аргагүй. РСФСР-эй шэнэ Конституциин проект дээрэ хүдэлхэ үедэ Россин Федерациин гүрэнэй һүлдэ тэмдэгэй асуудал анхаралтайгаар шэнжэлэгдэжэ, али бүхы дурадхалнууд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэхэ байха гэжэ һананаб.

Р. К. Меретуков, «Социалистическэ Адыгей» газетын редактор (Адыгейн автономито область). Россин Федерацида гүрэнэй-политическэ бүхы байгуулгануудые шэнээр һэргээхэ шухала асуудалай зүбшэн хэлсэлгэтэй дашарамдуулан, Россин Коммунис парти байгуулха шухала тухай ондо ондоо, заримдаа таарахагүй һанамжанууд хэлэгдэдэг.

Х. А. Баладжиян. Россин Компарти байгуулха тухай дурадхалнуудта Та ямараар ханданаб?

В. И. Воротников. Россин Коммунис парти байгуулгые дэмжэһэн гү, али буруушааһан али болохо баримтанууд харуулагдадаг гэшэ. Россин коммунистнуудай конференци тэдэниие һайса хаража үзэхэ бэеэ гэжэ һананаб. Танай асуудалда харюусаха зуураа, социалис федерацида адли тэгшэ эрхэтэй республиканууд байха, тиихэдээ ниитэ нэгэн партитай байха гэһэн партийно-гүрэнэй байгуулалтын ленинскэ хараа шугамда хандажа, тус асуудалые бүри үргэнөөр харуулха байнаб. Энэмнайл гол шухала. Тиимэһээ манай Россида бэеэ даанхай Коммунис парти хэрэгтэй гэжэ үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдэй үедэ онсолон заадаг байхада, энэ алхамынь манай обществодо түбһөө холодохо гэдэг хүсэнүүдтэ туһа боложо үгэхэ бэшэ гү гэжэ болгоомжолдогби. СССР-тэхи парти ниитэ нэгэн байха ёһотой гэжэ би этигэдэгби.

Россин Компарти байгуулха тухай шиидхэбэри Россин коммунистнуудай конференци абаха бэеэ гэжэ һананаб. Мүнөө үедэ диилэнхи хүнүүд иимэ һанаатай. Гэбэшье КПСС-ые, тиимэ һэн тула, бүхы гүрэниие һалгаахын тула РКП-е хэрэглэхэ дуратайшуулда эрид шууд сохилто хэхэ тон шухала. Ондоогоор хэлэхэдэ, РКП байха гү, али үгы гү гэжэ бэшэ, харин тэрэ ямар байхаб гэжэ хөөрэлдөөн болохо ёһотой.

Һүүлэй һаранудай үйлэ хэрэгүүд иигэжэ бүри этигүүлэ.

В. В. Кордов. Национальна асуудал гэшэ үнэн дээрээ манай ороной, Россин Федерациншье ерээдүйдэ бүрин бүтэн байлгын асуудал болоно. Өөһэдыгөө өөһэдөө мэдэхэ ба бэеэ даанхай байха эрилтэнүүд, жэшээнь, Казаньда, Махачкалада, Уфада табигдахагүй гү гэһэн ямар нэгэн лаб найдамжа РСФСР-эй Верховно Советдэ бии гэшэ гү?

В. И. Воротников. Асуудалые иигэжэ табилгые зүбшөөхэгүй байнаб. Танай хэлээшээр, өөһэдөө өөһэдыгөө мэдэхэ «эрилтэнүүд» арад бүхэнэй хуулита эрхэ мүн. Өөһэдөө өөһэдыгөө мэдэхэ иимэ эрмэлзэл ороной болон Россин Федерациин бүрин бүтэн байлгын түлөө һанаа зобоохо ёһогүй. Ямараар найруулагдаһаниинь ондоо асуудал. Бүрин бүтэн байлгые лаб сахилга тухай хэлэхэ болоо һаа, гүрэнэй федеративна байгуулламжын ашаг туһа тухай гэршэлһэн эрхэ нүхэсэлнүүдые арадуудай хүгжэхын тула, хүн бүхэнэй ажабайдалда байгуулха хэрэгтэй. РСФСР-ые һалгаахые хүсэхэ хүнүүд үсөөн байха гэжэ һананаб, тиимэһээ автономито республикануудай болон бүхы Россин Федерациин бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ хуулинуудые РСФСР-эй шэнэ Верховно Совет зохёожо, баталан абаха болоно.

Р. К. Меретуков. Виталий Иванович! Россин Федерацида оролдог автономито областьнуудай бэеэ даанхай байдал ямар байха гэшэб? Ерээдүйдэ тэдэнэй эрхэ уялганууд тушаа юу гэжэ бодонобта?

Х .А. Баладжиян. СССР-эй АН-гай Гүрэнэй ба эрхын институдай эрдэмтэдэй дурадхаһан шэнэ Конституциин гол бодомжоһоо абтаһан «автономито областьнуудые хизаарнуудай мэдэлһээ гаргаха шухала» гэһэн зүйл манай уншагшадай анхарал татаа гэжэ редакцида ороһон бэшэгүүд харуулна. Та энэ бодолые хубаалдаха байна гүт?

В. И. Воротников Манай Федераци хадаа хүгжэлтын өөрын гуримтай орёо байгуулалта мүн. Энэнь тэрэнэй таһаршагүй хубинуудта сүм хабаатай. Тэндэ боложо байһан шэнэлэлтэнүүдые зорюута һаатуулха гэшэ тэрэниие өөрынгөө гараар һандаргаһантай адли. Манай Федерацида хубилалтануудые хэхэ гэшэ тон шухала болонхой. Тэрэниие нарижуулгатай холбоотойгоор автономито байгуулгануудай эрхэ уялгануудшье шэнээр харагдажа үзэгдэхэ ёһотой. Газар дайдынгаа социально-экономическа хүгжэлтын гол асуудалнуудые шиидхэлгэдэ автономито областьнууд бүри ехэ эрхэтэй байха зэргэтэй ааб даа. Теэд эндэшье ондо ондоо арга замууд байжа болохо, тон адли байлгаха эрилтэ табижа болохогүй. Бүхы юумэн арадуудай дура хүсэлһөө дулдыдаха. Политическэ, экономическа, хуулиин, соёлой талаар автономито байгуулгануудай арга боломжонуудые үргэдхэхэ хуулинууд хэрэгтэй, теэд энээнэй тулада мүнгэн һангай ба материально-техническэ үндэһэ һуури олгохо шухала.

Национальна харилсаануудтай холбоотой бүхы юумэндэ ехэ болгоомжотой байха ёһотой. Яаралтайгаар, һайса бодожо үзэнгүйгөөр автономинуудай эрхэ уялга адлидхахые, союзна республикын бүридэлһөө гараха эрхэ тэдэндэ олгохые дурадхадаг депутадуудые би дэмжэхэгүй һэм. Тайрахынгаа урда долоо дахин хэмжэжэ үзэхэ хэрэгтэй.

Е. Ф. Чеканов. Россин экономическа бэеэ даанхай байдалай асуудалнууд бултанай һанаае зобоодог. Жэшээнь, «саарһанай асуудал» абажа үзэебди. Россида саарһан үйлэдбэрилэгдэдэг аад, Россин хэблэлнүүдтэ саарһан дуталдадаг байна. Россин хэблэлнүүдые тэрээгээр түрүүшын ээлжээндэ хангаха, союзна республикануудта саарһа худалдажа, мүнгэ «хэхэ» гэжэ республикын хүтэлбэрилэгшэд түсэблэнэ гэшэ гү?

В. И. Воротников. Ажахын, политическэ шэнжэтэй асуудал табибат. Үнэхөөрөөшье, РСФСР-эй Госпланай мэдээнүүдэй ёһоор, үйлэдбэрилэгдэһэн саарһанай гурбанай нэгэ хубиһаа үлүүтэйнь республикаһаа газаа тээшэ гаргагдадаг юм. Тэрэнэй оройдоол 4 процентые Россин Госкомиздат абадаг.

Россин экономическа бэеэ даанхай байдалтай холбожо, энэ асуудалые хаража үзөө һаа, мүнөө үедэ союзна республикануудай хоорондохи ажахын бүхы харилсаанууд хэлсээнэй үндэһэ һуури дээрэ шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ тоолохо байнаб. Энэмнай гансашье саарһанда бэшэ, мүн Россин Федерациин газар дээрэ үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы эд бараанда хабаатай. РСФСР-эй арадай депутадуудай съездын үзэмжэдэ табигдаха Россин экономическа бэеэ даанхай байдалай хараа шугамай проект соо иимэ хандаса бии.

Өөһэдынгөө эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангаһанай һүүлээр лэ ямар нэгэн продукци ондоо республикада эльгээжэ болохо гү гэжэ шиидхэхэ ёһотойбди. Энээниие гансал захиргаанай гуримаар шиидхэжэ болохогүй. Юуб гэбэл, ондоошье союзна республика иигэжэл харюусажа болохо.

Яаха болонобибди? Арга боломжонуудаа хаража үзөөд, үнэхөөрөө өөһэдынгөө эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые дүүрэн хэмжээгээр хангаха аргагүй һаа, партнернуудтаа энээн тухай сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Шухала эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын тула Россин предприятинуудые үргэдхэхэ, үгышье һаа, РСФСР-тэ хэрэгтэй эд бараагаар шухала продукциие андалдаха тухай хэлсэжэ болохо. Энэмнай ажахын зохид гуримда бусалга болохо.

Е. Ф. Чеканов. Россин экономическа бэеэ даанхай байдалай үшөө нэгэ, нефтиин асуудал тухай хэлэхэмни. Хэрбээ дэлхэйн дэлгүүр дээрэ нефтиин үнэ сэнгэй дахин эрид дээшэлээ һаань, Араб Эмирадуудтал адли, Росси баян боложо шадаха гэшэ гү? Али энэ мүнгэн зөөри союзна бюджедтэ ороно гү?

В. И. Воротников. Танай һанаагаа зобожо байһые ойлгоноб. Экономистнуудай тоолон гаргаһанай ёһоор, түүхэй эдэй нөөсэнүүдэй үнэ сэнгэй үндэһэ баримтагүй бага байһан дээрэһээ Росси жэл бүри 41 миллиард шахуу түхэриг дутуу абадаг. Түүхэй эдэй дотоодын сэнгүүдые дэлхэйн хэмжээнтэй адли болгохо эрилтэ Россин гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд табидаг юм. Энэнь экономическа зүб тоололгонуудта түшэглэн, түүхэй эд зөөхэ талаар республиканууд хоорондын тэнсүүриие шэнээр сэгнэхэ тухай асуудал бусад союзна республикануудай урда табиха арга Россида олгохо һэн. Иимэ байдалда Россин яаха аргагүй булюу байдалтай байхань сохом.

Асуудалай ондоо тала тухай. РСФСР-эй социально-экономическа бэеэ даанхай байдалай гол бодомжо тухай дурдаа һэм. Республика дотор үйлэдбэрилэгдэдэг эд бараа худалдажа абаһан валюта тэрэнэй олзо доходто орохо, тиихэдээ хууляар тодорхойлогдоһон хубинь союзна бюджедтэ оруулагдаха гэжэ тэрээн соо хараалагдана. Иимэ хэмжээ үнинэй абахаар болонхой, шадаал һаа, түргөөр энээниие хэхэ хэрэгтэй.

Гэхэтэй хамта, Россин хүн зоной байдал гансал нефтиин үнэ сэнгүүд болон бусад арга боломжонуудһаа, тэдэниие үйлэдбэрилгын хэмжээнһээ бэшэ; харин түрүүшын ээлжээндэ республикын, бүхы ороной арадай ажахын комплексын хэр ашаг үрэтэйгөөр хүдэлһэнһөө дулдыдаха гэжэ онсолон тэмдэглэхэ һанаатайб.

Л. Е. Родименко, «Калининградская правда» газетын ахамад редакторай орлогшо. Литвада һүүлэй үедэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүд Россин газар дайдын эгээл баруун хубидахи Калининградска областиин хүн зоной һанаае зобооно. Энэ нютаг өөрсэ янзын барисаанда ороо гэжэ Англиин нэгэ газетэ бэшэһэн байна. Россин энэ газар дайдын гүрэнэй-хуулиин болон экономическа онсо эрхэ уялга тухай асуудал ехэ шангаар табигдана гэжэ калининградайхид тоолоно. Энэ асуудал яажа шиидхэгдэхэ байнаб?

В. И. Воротников. Һүүлэй үедэ Литвагай ССР-тэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүдтэй дашарамдуулан, Калининградска областиин байдал тушаа асуудал Россин Федерациин бэеэ даанхай байдалые сэхэ дайрана. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй апрелиин 4-нэй мэдүүлгэ соо энээн тухай тон ойлгосотойгоор хэлэгдэнэ. Тэрэнэй һүүлшын заседани дээрэшье тус асуудал хаража үзэгдөө һэн.

Калининградска областиин социально-экономическа хүгжэлтын холын хараата асуудалнуудаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тусхай тогтоол һаяхан баталан абтаа. Тэрэнь Россин бусад нютагуудай дунда Калининградска областиин булюу хүгжэлтэ хангаха уялгатай.

Экономическа харилсаа холбооной асуудалнуудаар РСФСР Литвагай ССР-тэй хэлсээ хэжэ, Россин, тэрэнэй таһаршагүй хубинуудай аша туһые хамгаалха ёһотой гэжэ тоолоноб.

Зүришэлдөөтэ асуудалнуудые шиидхэхын тула СССР-эй баталан абаһан хэмжээнүүдэй хажуугаар Конституцида таарахагүй шиидхэбэринүүдые Литвагай ССР-эй Верховно Соведэй болюулһанай һүүлдэ Россин Федерациин ба Литвагай ССР-эй түлөөлэгшэдэй хоорондо хөөрэлдөө эхилжэ, али али талые продукцяар хангалгын ба сэнгүүдэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ эхилбэл, зүйтэй байха.

Материальна бүхы дутагдалай эшэ үндэһэниинь хоёр гол зүйлөөр — Россин бэеэ даанхай байдалай хангалтагүй ба нютагуудай өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын хангалтагүй байлгаар тодорхойлогдодог.

В. М. Калинкин. Виталий Иванович, нёдондо жэлдэ Та Магаданай ба Камчаткын областьнуудаар, Чукоткын автономито округоор ябаа һэнта. Ажалша коллективүүдтэй, партийна эдэбхитэдтэй, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй алба хаагшадтай болоһон уулзалганууд дээрэ Алас-Дурнын хүн зоной ажабайдалые һайжаруулгада хабаатай олон асуудалнууд табигдаа һэн. Тэдэниие шиидхэхэ талаар республикын хүтэлбэрилэгшэд ямар хэмжээнүүдые абана гэшэб?

В. И. Воротников. Алас-Дурна хизаараар нёдондо жэлдэ ябаха үедэмни гэр байрэ барилгада, материально-техническэ үндэһэ һууриие хүгжөөлгэдэ, транспортын хүдэлмэридэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, эд бараагаар, тэжээлээр, нефтиин зүйлнүүдээр, үрсэ гэрнүүдээр хангалгада туһалхые гүйһэн эрхэтэдэй болон ажалшадай коллективүүдэй олон хандалганууд байгаа һэн.

Москва бусаһанаймни һүүлээр РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. В. Власовтай ба Совминэй Президиумэй гэшүүдтэй эдэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Министерствэнүүд болон албан зургаанудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шухала даалгабаринууд үгтэһэн, союзна зургаанудта зохихо хандалганууд эльгээгдэһэн байгаа. Абтаһан шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэ хиналта доро абтанхай. Зарим нэгэ юумэн хэгдээ.

Теэд нэгэ ондоо асуудал бии. Алас-Дурна хизаарай айхабтар ехэ арга боломжонууд болон эндэхи хүнүүдэй олон тоото шиидхэгдээгүй асуудалнуудай хоорондоо яаха аргагүй таарахагүй байһыень мэдэрхыемни тус хизаарта дуулаһан, хараһан юумэмни үшөө дахин баадхаа һэн. Эмхи гуримгүй, эзэн буса, хайша хэрэг ябадалнууд үнэхөөрөөшье олон. Теэд Россин бэеэ даанхай байдалай ба нютагуудай өөһэдтөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын хангалтагүй байһаниинь материальна бүхы дутагдалай эшэ үндэһэниинь болоно. Манай республикын экономикын ашаг үрые ба социальна шэглэлые дээшэлүүлхэ хуули гурим тогтоохо Россин Арадай депутадуудай съезд энэ шухала асуудалые шиидхэхэ уялгатай.

В. М. Сорочан, «Советский Сахалин» газетын редактор: Манай нютагай экономикодо капитальна һомололгонуудые оруулхада олзо оршогүй байдаг хадань министерствэнүүд болон албан зургаанууд бидэнэртэ туһа хүргэнэгүй. Энээнһээ боложо, Алас Дурна зүгэй хүгжэлтэ һаатана. Номгон океан тээшэ Россин эрьелдэхынь тулада юу хэхэ хэрэгтэй гэшэб?

В. И. Воротников. Бухыдөө XII табан жэлэй түсэбэй дүүргэгдэсын ябасые хаража үзэхэдөө, Алас Дурна зүгэй областьнуудай болон хизаарнуудай, Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин бусадһаа түргэнөөр хүгжэжэ байһаниинь обёоронгүй байхын аргагүй юм. Зүгөөр энэ районие хүгжөөхэ талаар баталагдан абтаһан удаан болзорой гүрэнэй программа соо хараалагдаһанһаа энэ дабшасань гээгдэнэ.

Түсэблэлгын-дэлгүүрэй экономикын болон нютагуудай экономическа талаһаа бэеэ даа-һан байдалай ёһо гуримуудай нэбтэрүүлэгдэжэ эхилхэдэ, ажалша коллективүүдэй өөһэдөө олоһон мүнгэн зөөри хэрэглэһэнэй ашаар Алас Дурна зүгэй областьнуудай хүгжэлтэ гол түлэб түйлагдаха зэргэтэй болохо ааб даа. Манай республикые болон Алас-Дурна зүгэй экономикые шанарай шэнэ шатада гаргахада шиидхэхы нүлөө үзүүлжэ шадаха һалбаринуудые хүгжөөхын тулада хэрэглэгдэхэ нютагуудай хүгжэлтын түбэй жасануудые бии болгохо хэрэгтэй гээд республикын гүрэнэй хүтэлбэри болон Россин Федерациин правительство тоолоно.

Сорочан В. М. Сахалин дээрэ айхабтар ехэ хэмжээнэй загаһан олзоборилогдоно, горитой хэмжээнэй загаһанай продукци гаргагдана. Зүгөөр Сахалинай магазинуудай тагууд дээрэ энэ продукци балай харагдадаггүй. Мяханай продуктнууд тухай хэлэхэ болоо һаа, абтаха ёһотой фонднуудайнгаа ороойдоо хахад хубииень жэлэй түрүүшын дүрбэн һара соо Сахалин абаһан байна. Магазинуудайнгаа таг дээрэхи эд бараа элбэгжүүлхын тулада загаһанайнгаа продукциин зарим хубиие хилын саана худалдаха зүбшөөл бидэнэртэ үгтэнэгүй. Энэ байдалһаа ямар аргаар гараха болоно гэшэбибди?

В. И. Воротников. Загаһаар болон загаһанай продуктнуудаар хангалгада ушаржа байһан дутуу дунданууд гансашье танай райондо хабаатай бэшэ юм. Энэ ехэ голхорол түрүүлнэ.

Тиигэбэ яабашье Россин Федерациие бүхыдэнь загаһаар хангалгын 15 процентээр доошолжо байхадань, Сахалин арал дээрэ ажаһуугшадые загаһаар болон загаһанай продукцяар хангалга 1,3 дахин ехэ болохоор хараалагданхай. Харин бүхы дээрээ байдал тон орёо гэжэ һануулая. Эрьешадарай болон хилэ шадарай худалдаа наймаанда загаһа гаргалгые лицензитэй болгохо баатай болоһомнай ойлгосотой гэжэ һананаб. Орон соомнай энэ продуктын дутажа байхадань, бүхы загаһаяа хилын саана гаргажа болохо аал?

Сахалиниие мяханай продуктнуудаар хангалга тухай хэлэхэ болоо һаа, энэ жэлэй түрүүшын дүрбэн һарын түсэб үнэхөөрөө бэелүүлэгдээгүй. Иигэжэ яашье болохогүй. Гансашье Сахалинай областиие бэшэ, мүн тон иимэ байдалай тогтоһон Россин промышленна түбүүдые хангаха талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет яаралтай хэмжээнүүдые абажа байна гээд би мэдэнэб.

В. М. Сорочан. Виталий Иванович, Алас-Дурна зүгэйхиндэ айхабтар шухала удха шанартай үшөө нэгэ асуудал табихамни. Салин хүлһэ районой зиндаагаар таараалдуулха гэһэн асуудал манай нютагай засагай зургаанууд нэгэтэ бэшэ табидаг. Нэгэл район соо хүдэлжэ байһан хүршэ предприятинуудта тад ондоо коэффициентнүүд хэрэглэгдэдэг. Харин ажаһуудалайнь эрхэ байдал тон адли. Иимэ байдал хайшан гэжэ таараалдуулмаар бэ?

В. И. Воротников. Танай һанаагаа зоболгые би ойлгоноб. Нютаг нютагтаа салин хүлһэ таараалдуулгын бодомжын проект правительствын зиндаагаар мүнөө зохёогдоод байна. Байгаалиин-климатическа талаһаа нэгэн адли нютагуудта арадай ажахын бүхы һалбаринуудай предприятинуудта тон адли коэффициент хэрэглэдэг болохо гээд тэрээн соо хараалагданхай.

Иимэ социальна шэглэлтэй хэмжээ ябуулгын хэзээ лаб хүсэндөө оруулагдаха тухайнь хэлэхэдэ хүшэр ааб даа. ССР Союзай болон манай республикын бюджедэй ехэ гаргашатай байһан ушарые хараада абаагүйдэ яахыншье аргагүй.

В. П. Гребенюк, Москвагай областной «Ленинское знамя» газетын ахамад редакторай нэгэдэхи орлогшо. Москвае болон Москвагай областиие нэгэн бүхэли регион гээд хараха ябадал тухай Виталий Иванович, юун гэжэ һананат?

В. И. Воротников. Энэ тон шухала асуудал болоно гээд Россин гүрэнэй хүтэлбэри тон һайнаар ойлгоно. Москва болон Москвагай область хоорондоо тон нягта харилсаатай ха юм. Хотын болон областиин ажалшадай аша туһань тон адли бшуу. Ниислэл хотын регион хадаа эрдэмэй, экономическа болон соёлой айхабтар ехэ хүсэ шадал суглууланхай газар мүн. Зүгөөр нөөсэнүүдэй олон зүйлнүүдэй хоморһоо боложо, дүүрэн хэмжээгээр хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Тэрэл зуура эгээл эндэ экологическа болон социальна айхабтар хурса асуудалнууд гарана.

Москва хотын болон Москвагай областиин 2010-дахи он болотор хүгжэлтын нэгэн бүхэли генеральна түсэб зохёолго мүнөө түгэсхэгдэжэ байна. Өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын болон өөрынгөө мүнгөөр өөһэдыгөө хангалгын ёһо гуримда түшэглэн, Москвагай экономическа районой арадай ажахые хүтэлбэрилгын байгууламжын проект Мосгоргүйсэдкомтой болон Мособлгүйсэдкомтой хамта манай республикын правительство зохёожо байнхай. Москвагай регионой үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые 2005-дахи он болотор хүгжөөлгын болон хубаарилан табилгын схемэ баталагдан абтанхай. 1991 он болотор тус проект зохёогдожо дүүргэгдэхэ зэргэтэй юм.

Москвагай регионой асуудалнуудые шиидхэхын тулада областьдо ниислэлэй зарим уялгануудые дамжуулха, элдэб һалбаринуудай хүгжэлтын хэмжээе адлидхаха, хүдөө ажахын продукцяар өөрыгөө хангалгыень һайжаруулха шухала. Хүтэлбэриин бүхы шатануудта хотын болон областиин хоорондохи харилсаанууд бүри һайн байха ёһотой гэжэ би һанаха байнаб.

Е. Ф. Чеканов. Чернобылиин усал аюулай бодото хэмжээе тон һайнаар ойлгожо абаад байхадаа, өөрынгөө газар дээрэ АЭС-үүдые барюулхагүй гэһэн шиидхэбэринүүдые олон областьнууд абаһан байна. Онсолходо Ярославскэ, Архангельска, Ивановска областьнуудта иимэ шиидхэбэринүүд абтаа. Россин гүрэнэй хүтэлбэри эдэ бүгэдые хайшаагаар сэгнэнэ гэшэб?

В. И. Воротников. Танай нэрлэһэн областьнуудһаа гадна Брянскэ, Пермскэ областьнуудай, мүн Карелиин АССР-эй совет зургаанууд атомна электростанцинуудые барилгын технико-экономическа баримта үндэһые зохёохо талаар шэнжэлэлгын болон проектно-бэдэрэлгын хүдэлмэри ябуулгын хэрэггүй байһан тухай шиидхэбэринүүдые баталан абанхай. Эдэ зониие ойлгохоор ааб даа. Чернобылиин усал аюулай хойшолонгууд айхабтар һүрөөтэй байна ха юм. Зүгөөр иигээд атомна энергетикые үгы хэжэ яашье болохогүй. Тиимэһээ атомна энергетикын экологическа талаһаа аюулгүй байлгые хангаха талаар хэмжээнүүдые хараалжа, саг дары бодото дээрэнь бэелүүлхэ шухала.

Мүнөө баригдажа байһан атомна болон дулаанай станцинуудай, мүн атомна энергетическэ түхеэрэлгэнүүдтэй бусад объектнүүдэй экологическа талаһаа хэр аюулгүй байһаниинь шэнжэлэлгэ хаа хаанагүй бэелүүлэгдэнэ гээд мэдэнэб. Эдэ шэнжэлэлгэнүүдэй дүүрэһэн хойно мүнөө хүдэлжэ байһан болон баригдажа байһан энергетическэ объектнүүдэй хуби заяае Союзай правительстватай Россин правительство шиидхэхэ юм. Энээнэй хажуугаар элшэ хүсэ абалгын шэнэ, заншаһан бэшэ, экологическа талаһаа сэбэр аргануудые олохо талаар эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй.

Е. Ю. Камынин. Виталий Иванович! Экологическа асуудалнууд Россин түрүүшын ээлжээндэ шиидхэхэ асуудалнууд болоод байна. Зарим тэды хэмжээнүүд абтадаг. Зүгөөр тэдээн тухайгаа тэрэ дороо мартадаг байһамнай гайхалтай муу. Жэшээлхэдэ, урдань абаһан шиидхэбэриеэ бодото дээрэнь зуража хаяһан даабари Россин правительство манай областьдо үгөө. Айхабтар ехэ модо отолжо дүүргэмээр эрхим һайн модо отолхо даабари үгтэбэ бшуу. Иигэжэ Россигаа оройдоо ой модогүй болгохогүй зон гүбди?

В. И. Воротников. Россин элдэб нютагуудта тогтоһон экологическа хүндэ хүшэр байдалай түлөө һанаа зоболгыетнай республикымнай гүрэнэй хүтэлбэри баһал хубаалдана. Энэ асуудал нютагай Соведүүдэй онсо анхарал доро байха зэргэтэй. Онсолходо, байгаали хамгаалгын гол асуудалнууд тэдэнэй шиидхэхэ асуудалнууд болонхой. Ой модо отололго тухай асуудал тэрэ тоодо баһал ороно.

1990—1995 онуудта Россидахи экологическа байдал элүүржүүлхэ талаар хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые республи-

…0 ОНОЙ НЭГЭДЭХИ КВАРТАЛАЙ ТУРШАДА БУРЯАДАЙ АССР-эй СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКА ХҮГЖЭЛТЭ

hайжаруулагдаhан түхэлтэй эд бараан гаргагдаа.

Нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо, мүнгэн эрьесэдэ багаар ороо.

Республикада 1990 оной нэгэдэхи кварталда 3,1 мянган тонно условно котельно-пешэнэй түлишэ, 43 мянган гикалори дулаанай элшэ хүсэн, 41 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн алмагдаа.

Гэбэшье предприяти ба эмхинүүд түлишэ, элшэ хүсэ гаргашалха нормо дээгүүр абана, уламжалан нилээн ехэ алмалта түйлана гээд тэмдэглэмээр.

	1990 оной 1 квартал 1989 оной 1 кварталда процентээр
…дукци	100,8
…алгада оруулга	102,0
…уд	78,0
…анспортаар ашаа зөөхэ	102,9
…а хаагшадай тоо	98,4
…улhэнэй фонд	105,7
…хаагшадай hарын дунда	107,0
…hарын дунда зэргын	106,0
…а худалдаа наймаанай …рьесэ	107,0
…далгада оруулга	89,0
…эд бараа үйлэдбэрилгэ	111,2
…уhаламжа үзүүлгэ	108,6
…зо	90,4

Промышленна предприятинуудай олонхинь продукци эльгээхэ талаар хэлсээтэ уялгануудаа дүүргээгүй. Социально-соёлой объектнүүдэй барилга удаанаар ябуулагдаа.

Нөөсэлэлгын банкын отделенинүүдтэ хүн зоной нөөсэ мүнгэн дээшэлнэ.

…ЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЭ

миллион түхэригөөр ургажа, 859 миллион түхэригтэ хүрэбэ.

Банкнуудай эмхи зургаанууд кассада мүнгэ оруулха түсэбөө 100,1 процент дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, саарhан мүнгэ гаргалга 1,2 миллион түхэригөөр доошолбо.

Эдеэ хоолhоо ондоо эд бараа (хүнгэн промышленностиин эд бараангүйгөөр) үйлэдбэрилхэ талаар даабари дүүргэгдээ: эдэ эд бараанай ургалта 1989 оной нэгэдэхи кварталтай жэшэбэл, 118 процентдэ хүрэбэ.

Эдеэ хоолhоо ондоо арадай хэрэглэмжын гол эд бараа үйлэдбэрилгын түсэб дүүргэлтэ иимэ тоонуудаар тодорхойлогдоно:

	1990 оной 1 кварталда үйлэдбэрилэгдөө	Түсэб дүүргэлтын процент	1990 оной 1 квартал 1989 оной 1 кварталда (процентээр)
…нууд, миллион метрээр	0,6	103	103
…зүйлнүүд, …рээр	1,9	95	107
…гутал, …рээр	51	102	100
…мянган хэhэгээр	14	108	117
…нүүд, миллион	0,7	97	100,3
…оо ондоо эд …эн промышлен… бараангүйгөөр), …хэригөөр	50,7	102	118
…миллион	7,0	104	109
…дог машинанууд, …хэригөөр	54,6	101	98
…ельницанууд, …үүзэр	30	100,0	123

руулгын комбинат, Улаан-Үдын мяханай комбинат, тоhоной зарим заводууд, «Бурятскагропищепром» нэгэдэлэй предприятинууд тэрэ тоодо оролсоно.

Хүнгэн промышленностиин продукциин хэмжээн 19 процентээр дээшэлээ.

Эдеэ хоолой шухала продуктнуудые үйлэдбэрилгэ, агропромсоюзай промышленностиин предприятинуудай түсэб дүүргэлтэ иимэ тоонуудаар тодорхойлогдоно:

	1990 оной 1 кварталда үйлэдбэрилэгдөө	Түсэб дүүргэлтын процент	1990 оной 1 квартал 1989 оной 1 квартал (процентээр)
…промышленна …)	7,8	126	102
…зүйлнүүд, …оор	3,4	91	95
…продукци (консер… оруулалсан), …оор	1,9	106	81
…он, мянган	0,7	119	126
…нүүд, мянган	0,5	105	92
…эй продукци …лхада, …оор	26,7	103	99,7
…нууд, миллион …банка	7,2	116	59
…ган тонноор	25,4	103	98
…бүүлхэнүүдэй …мянган тонноор	22,6	102	109
…зүйлнүүд, …оор	6,4	102	100,2
…зүйлнүүд, …оор	1,9	105	102
…дог үhан, …декалитрээр	162	103	90
…үhан, мянган …	954	110	2 дахин
…архин зүйлнүүд, …декалитрээр	285	102	105
…	218	105	1,5 дахин

…эд бараанай эрь… (ниитын эдеэ хоо…лалсан), худалдаа …эмхинүүдээр 105,1 …дүүргэгдэжэ, 387,2 миллион түхэригтэ хүрэбэ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, эд бараанай эрьесэ 38 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 10,3 процентээр дээшэлээ. Розничнэ эд бараанай дунда зэргын сэнгые дээшэлүүлhэнэй ашаар 1 миллион түхэриг ургалта, архи худалдаhанай ашаар 3 миллион түхэриг ургалта түйлагдаа,

62 миллион түхэригэй архи худалдагдаа гэхэ гү, али республикын хүн бүхэндэ 1,4 литр сэбэр алкоголь худалдагдаа.

Эдеэ хоолой продуктнуудые, мүн эдеэ хоолой эд бараанhаа ондоо продуктнуудые худалдалга 34,5 миллион түхэригөөр дээшэлээ.

Эдеэ хоолой продуктнууд соохоо мяханай продуктнууд, саахар, үрэ жэмэсэй консервэнүүд, кондитерскэ ба макаронно зүйлнүүд, сай, варени, джем, повидло ехээр худалдагдаа. Загаhанай продуктнууд, сагаан эдеэн, дабhан, хартаабха, овощ, үрэ жэмэс болон унда харяадаг yha худалдалга доошолоо.

Эдеэ хоолhоо ондоо эд бараан соохоо трикотаж, ширээ, мебель, часнууд, электротовар, хэблэлэй зүйлнүүд, радиотовар, уялгада ородог материалнуудые худалдалга 1-10 процентээр, бүдүүд, хубсаhан ба дотор хубсаhа болон гуталнуудые худалдалга 16-20 процентээр, оймhон ба носкинуудай зүйлнүүдые, юумэ угаадаг синтетическэ хэрэгсэлнүүдые, галантерейнэ эд бараа, спортивна эд бараа, барилгын металлнууд болон бензин худалдалга 20-40 процентээр, мылгайнууд, мылэ, парфюмерно-косметическэ эд бараа, ювелирнэ зүйлнүүд болон ажаhуудалда хэрэглэгдэдэг химиин эд бараа худалдалга 40 процентээр дээшэлээ.

Арhаар оёгдоhон зүйлнүүд, ниткэнүүд, хибэсүүд, түмэр ба шаажан амhартанууд, hургуулиин тетрадьнууд, медикаментнүүд, химическэ зүйлэй эд бараан, хубсаhа угаадаг машина, электроутюг, мотоциклнууд, мотороллернууд болон хүнгэн автомобильнуудые худалдалга доошолоо.

Зарим эд бараа худалдалгын ургаhан байбашье, эд хэрэглэгшэдэй дэлгүүр дээрэхи байдал орёо зандаа байhаар. Мяханай продуктнуудые худалдалга 3 процентээр, hүнэй продукци худалдалга 14 процентээр, маргаринай продукци 15 процентээр, овощой консервэнүүдые худалдалга 53 процентээр доошолоо.

Худалдаа наймаанда гаргагдадаг продукциин шанар муу байhаар. 1990 оной эхеэр хадагалагдаhан хартаабхын 13 процентнь хэрэггүй болоо гэжэ тоологдоhон, малда үгтэhэн байна.

Республикын предприятинууд болон организацинууд эдеэ хоолhоо ондоо 49,8 миллион түхэригэй эд бараа эльгээгээ гэхэ гү, али түсэб 106,4 процент дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, эдеэ хоолhоо ондоо эд бараан 10 процентээр гэхэ гү, али 5 миллион түхэриг батаар үгтөө.

22,6 миллион түхэригтэ барилгын материалнууд эльгээгдэжэ, ургалтань 4,5 миллион түхэригтэ хүрөө. Түсэбhөө гадуур 1,2 мянган кубометр модон, 4,1 миллион условно хабтагай шифер, 119 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 231 тонно цемент худалдаанда гаргагдаа.

1989 оной нэгэдэхи кварталтай жэшэбэл, колхозой дэлгүүр дээрэхи хартаабхын сэн 38 процент, овощ — 28, алим жэмэс ба фруктнууд — 10, мяхан ба өөхэн 7, зүгын тоhон — 2 процентээр нэмээ.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин худалдажа абаhан хүдөө ажахын продукциин сэн 8 процентээр дээшэлhэн байна.

Республикын хүн зондо 36,1 түхэриг **түлбэритэй хангалга** хэгдээ гэхэ гү, али түсэб 102,2 процент дүүргэгдээ. 1989 оной нэгэдэхи кварталтай жэшэбэл, хангалгын хэмжээн 2,9 миллион түхэригөөр дээшэлээ.

Республикын 24 районуудай 13 район түлбэритэ хангалга хэхэ түсэбөө дүүргээгүй. 0,4 миллион түхэригэй хангалта дутуу хэгдээ.

Түлбэритэй хангалгын бүридэлдэ 1,1 миллион түхэригэй материалнууд ба зүйлнүүд оруулагдаа, тэрэнь 3,1 процент болодог юм.

9,7 миллион түхэригэй ажаhуудалай хэрэглэмжын хангалга хэгдээ. Энэнь 1987 оной нэгэдэхи кварталтай жэшэбэл, 12 процентээр ехэ гээшэ. Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түсэб 101,9 процент, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта 101,7 процент дүүргэгдээ. Гутал түсхай захилаар оёхо, гэр соо хэрэглэгдэдэг машинанууд ба приборнуудые, мебель заhабарилха, юумэ угааха ба фотографи хэхэ талаар хангалгын кварталай даабари дүүргэгдээгүй.

Байрын гэрнүүдые болон социально-соёлой бусад объектнүүдые барилгада 43,6 миллион түхэригэй капитальна hомололгын мүнгэн ашаглагдаа гэхэ гү, али энэнь 1989 оной 1 кварталайхида орходоо 11 процентээр бага гээшэ. Гэхэтэй хамта капитальна hомололгын мүнгэнэй хэмжээндэхи хубинь 26-hаа 29 процент хүрэтэр ургаба. Тоосоото үе соо бүхы түхэлэй hомололгын ашаар 65,3 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай 1082 байра баригдаа. Байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулха талаар жэлэй түсэб 12 процент дүүргэгдэбэ.

Байранууд хүн зондо худалдагдана. Нэгэдэхи кварталай туршада 595 дүрбэлжэн метр талмайтай 14 байра худалдагдаба. Байрануудые худалдажа, 37 мянган түхэриг абтажа, тэрэнэй 65 процентнь нютагай бюджедтэ оруулагдаа.

1990 оной январиин 1-нэй байдалаар республикын хүн бүхэнэй гэрэй талмай 12,9 дүрбэлжэн метртэ хүрэбэ. Энэнь нормоhоо 27 процентээр бага, мүн РСФСР доторхи дунда зэргын хангалгын хэмжээнhээ 17 процентээр бага болоно. 1990 оной эхиндэ арадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта байрануудые hайжаруулхын тула 36 мянган гэр бүлэ тоо бүридхэлдэ абтаад байба. 1989 ондо 5,6 мянган гэр бүлэ бүридхэлдэ абтаа, 5,2 мянган гэр бүлэ шэнэ байра абаhан гү, али байраяа hайжаруулhан байна. Тэрэнhээ гадуур предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаануудта байраяа hайжаруулха 58 мянган гэр бүлэ бүридхэлдэ абтаад байба.

hургуулиин наhа гүйсөөгүйшүүлые эмхи зургаануудаар хангаха асуудал хүүшанайхяраа муугаар шиидхэгдэнэ. 1990 оной эхеэр саад, яслинуудта ябаха дуратайшуулай тоо 17,3 мянганда хүрөө гэхэ гү, али бүхы багашуулай 12 процент болоно.

Олон саад, яслинуудта нормоhоо үлүү олон үхибүүд ябана.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

1990 оной 1 кварталай туршада продукци эльгээхэ талаар хэлсээтэ уялганууд 98,8 процент бэелүүлэгдээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үедэ 99,3 процент байhан юм. Предприятинуудай, нэгэдэлнүүдэй 17 процентнь хэлсээнэй журам хазагайруулаа. (1989 оной 1 кварталда 12 процент байhан).

Промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 0,8 процентээр дээшэлээ. Ажалай бүтээсын ургалта 2,3 процентдэ хүрөө. Продукциин бүхы ургалта хүдэлмэрилэгшэдэй тоогой үсөөрүүлэгдэhэн ушарта, ажалай бүтээсын ургалтын ашаар түйлагдаа. Ашаг олзо дээшэлээ, республика дотор бүхыдөө ашаг олзын түсэб бэелүүлэгдээ.

Хэлсээтэ уялгануудай, ашаг олзын түсэбэй, ажалай бүтээсын, продукциин хэмжээнэй дээшэлhэн (доошолhон) ушар удаадахи тоонуудаар харуулагдаа гэбэл:

	Продукци эльгээхэ талаар хэлсээтэ уялгануудые дүүргэлтэ	Ашаг олзын (доходой) түсэбэй дүүргэлтэ	Ургалтын (доошололгын) бодото эршэ: ажалай бүтээсын	Ургалтын (доошололгын) бодото эршэ: продукциин (худэлмэринүүдэй, туhаламжануудай) хэмжээнэй
Союзна мэдэлэй промышленна предприятинууд				
Үйлэдбэриин «Бурятэнерго» нэгэдэл	x	172	x	—0,4
Холбоолжоной шулуун нүүрhэнэй уурхай	98,7	102	1,3	—0,6
Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат	100,0	89	6,2	—1,5
«Электромашина» завод	100,0	113	—3,1	0,1
«Теплоприбор» завод	100,0	168	14,2	11,7
«Бурятфермmаш» нэгэдэл	100,0	165	—0,1	2,6
Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинат	100,0	136	3,2	—1,2
«Забайкаллес» нэгэдэл	97,5	92	—4,8	—10,5
Тимлюйн цементнэ завод	100,0	95	1,7	—1,9
Тимлюйн асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдэй завод	100,0	100,4	0,3	—0,9
Локомотив-вагон заhабарилгын завод	96,4	93	6,9	—0,8
Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод	100,0	106	12,9	1,2
Республиканска мэдэлэй промышленна предприятинууд				
Шэлэй завод	100,0	109	9,5	4,4
Нарин сэмбын комбинат	100,0	142	4,4	11,3
Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаhанай фабрика	96.5	103	—0,1	—0,8
«Байкалрыбпром» нэгэдэл	100,0	135	—22,0	—21,6
Ой модоной ажахын нэгэдэл	100,0	100,9	—5,4	—9,1
«Бурятхлебопродукты» нэгэдэл	100,0	145	—3,6	—4,3
Хэблэлэй талаар гүрэнэй комитет	100,0	114	4,3	3,5
«Буржелезобетон» нэгэдэл	94,4	82	3,1	3,9
Буряадай АССР-эй Агропромсоюз	99,3	118	0.7	—3,0
тэрэ тоодо:				
«Бурятскагропищепром» нэгэдэл	100,0	115	—14,6	—9,9
Мяханай «Улан-Удэнский» комбинат	99,9	83	—11,9	—1,2
«Бурятскагропромремонт» нэгэдэл	100,0	4 дахин	18,6	9,2
Гүрэнэй-кооперативна «Бурятскагромолпром» нэгэдэл	100,0	120	3,3	1,7
«Бурятскагропромстрой» нэгэдэл	89.7	—	1,2	—5,7
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность	99,1	118	3.0	2,7
«Бурятстройматериалы» нэгэдэл	89,4	14	2.6	4,5
«Бурятхлебпром» нэгэдэл	100,0	111	—2,0	1,0
«Бурятлестоппром» нэгэдэл	100,0	177	2,9	—2,8
Нютагай промышленностиин министерство	100,0	118	5,5	5,5

Хара металлурги, оёдолой, кондитерска, макаронно ба hүнэй промышленность саашадаа хүгжөөгдөө. Түмэр түдэгэ, модо болбосоруулдаг, модо бэлэдхэдэг, үнгэтэ, шулуун нүүрhэнэй, гурил-хүрпээгэй промышленностиин hалбаринуудай предприятинууд үйлэдбэриингөө хэмжээе доошолуулаа.

Хүдөөгэй районууд сооhоо продукци эльгээхэ талаар хэлсээтэ уялгануудаа 13-иинь дүүргээ. Тэрэ тоодо Захааминай, Зэдын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Сэлэнгын, Ивалгын, Тарбагатайн районууд оролсоно.

Продукциин (хүдэлмэринүүдэй, туhаламжануудай) хэмжээе, ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэн предприятинуудай тоодо Улаан-Үдын, Гусиноозерскын, Бэшүүрэй, Захааминай, Хойто-Байгалай районуудай олон предприятинууд ороно.

Цемент, ханын материалнуудые, сонхын шэл, электродвигательнүүдые, зомгоолоор хэгдэhэн хабтагай, эдеэ хоолдо ородог загаhанай товарна продукци, үрэ-жэмэсэй консервэ, гурил, хүрпээ, холимог тэжээл макаронно ба кондитерскэ зүйлнүүдые, мүн хүнгэн промышленностиин эдеэ хоолой бэшэ арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар гүрэнэй захилнууд бэелүүлэгдээ.

Продукциин гол шухаг зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ иимэ байгаа:

А	1990 оной түрүүшын кварталда үйлэдбэрилэгдөө (1)	Түсэб дүүргэлтын процент (2)	1990 оной 1 квартал 1989 оной 1 кварталда (3)
Элшэ хүсэн, миллиард киловатт-часаар	1,4	x	93
Шулууи нүүрhэн, миллион тонноор	1,1	98	114
Переменнэ тоогой электродвигательнүүд	3,1	102	97
Приборнууд, автоматизациин зүйлнүүд, тэдээндэ запчастьнууд, миллион түхэригөөр	5,2	99,6	120
Мал ажалай ба тэжээл бүйлүүлдэг машинанууд, миллион түхэригөөр	6,6	112	100,6
Тэжээл бутарган жэжэдхэдэг түхеэрэлгэнүүд	1,2	134	131
Барилгын түмэр хэрэгсэлнүүд, мянган тонноор	9,1	100,8	102
Тракторай прицепүүд, мянган хэhэгээр	6,2	96	113
Хэрэглэмжэдэ орохо модон (колхозуудай модо бэлэдхэлгүйгөөр), миллион плотно кубическа метрээр	0,8	99,3	89
Хюреэдэмэл материалнууд, миллион кубическа метрээр	0,2	99,0	93
Зомгоолоор хэгдэhэн хабтагайнууд, мянган условно кубическа метрээр	17,1	92	91
Целлюлозо, мянган тонноор	41,0	102	94
Картон, мянган тонноор	38,3	100,1	99,9
Барилгын хирпиисэ, миллион хэhэг условно хирпиисэ	20	78	111
Цемент, мянган тонноор	166	100,7	99,0
Хабсаргагдамал түмэр бетон хэрэгсэлнүүд ба детальнууд, мянган кубическа метрээр	45	93	93
Асбоцементнэ хабтагайнууд (шифер), миллион условно хабтагайгаар	70	100.0	98
Барилгын шэл, миллион дүрбэлжэн метрээр	4,0	105	99,7

53 электродвигатель, мал ажалай ба тэжээл бүйлүүлгын машинанууд 678 мянган түхэригтэ, 898 тонно шанагдаhан целлюлозо, 25 тонно картон, нэжэд мянган тонно клинкер ба цемент, 196 мянган дүрбэлжэн метр барилгын шэл, 200 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө.

Шулуун нүүрhэ малтан абаха, приборнуудые, автоматизациин зүйлнүүдые, тэдээндэ запчастьнуудые, тракторна прицепүүдые, түхэреэн модо, хэрэглэмжэдэ орохо модо, хюреэдэмэл материал, барилгын хирпиисэ, түмэр-бетон детальнуудые ба хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ талаар даабаринууд бэелүүлэгдээгүй.

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараан хэды шэнээн гаргагдааб гэбэл (архи оруулан тоолоходо), 235,5 миллион түхэригэй болоно. Энэнь 1989 оной 1 кварталайхида орходоо 11 процентээр дээшэлээ.

hайжаруулагдаhан шанартай, «Н» индекстэй эд бараан, 3,2 миллион түхэригэйхи үйлэдбэрилэгдөө. Энэнь нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо, 11 процентээр дээшээ болоно.

АГРОПРОМЫШЛЕННА КОМПЛЕКС

Колхоз, совхозуудта, ажахынууд хоорондын предприятинуудта мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ иимэ гүрмаар хубилаа:

	1989 он.	1990 он.	январь-март: үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада (процентээр) 1988 он	1989 он.
Мяхан (амиды шэгнүүрээр), мянган тонноор	14,9	15,5	89	104
hүн, мянган тонноор	45,5	48,0	93	106
Үндэгэн, миллион монсогороор	67,7	75,3	106	111

Нэгэдэхи кварталда нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, мяха үйлэдбэрилгэ (худалдалга) 573 тонноор, hүн—2447 тонноор, тахяагай үндэгэн 7559 мянган монсогороор дээшэлүүлэгдээ. Арбан районой хүдөө ажахын предприятинууд мяха үйлэдбэрилгэеэ нэмээhэн байна. Тиихэдэ hүн үйлэдбэрилгэ арбан гурбан райондо дээшэлээ.

Үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 565 килограмм гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиhөө 24 килограммаар ехэ hүн hаагдаа.

Гэхэтэй хамта Баунтын, Зэдын, Хэжэнгын, Түнхэнэй районуудай ажахынуудта мяха, hүн үйлэдбэрилгэ доошолуулагдаhан байна. Мүн Баунтын, Хяагтын, Түнхэнэй, Ивалгын, Хойто-Байгалай райондо үнеэдэй hүн шэмэ доошолбо.

Колхоз, совхозуудта, ажахынууд хоорондын предприятинуудта адууhа малай, шубуунай тоо толгой иимэ байба:

	апрелиин 1-дэ 1989 он.	1990 он.
Үхэр мал	381,4	379,7
тэрэ тоодо үнеэд	107,3	107,7
гахайнууд	122,4	120,8
хонид	1978,6	1862,1
адуу морид	63,0	64,9
шубуун	3023,8	3240,7

1989 оной апрелиин 1-нэй байдалтай зэргэсүүлхэдэ, арбан нэгэ райондо үхэр малай тоо толгой үсөөрүүлэгдэбэ гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Тэрэ тоодо Хурамхаанай, Зэдын, Бэшүүрэй, Ивалгын, Түнхэнэй, Хорина районуудай ажахынуудта үхэр малайнь тоо 3—10 процентээр хороогдоо. Мүн Яруунын, Хэжэнгын районhоо бэшэ бусад бүхы райондо хонидой тоо толгой үсөөрүүлэгдэбэ.

Гахай үсхэбэридэг арбан гурбан районой наймандань гахайн тоо толгой хороогдоо.

Байгша оной нэгэдэхи кварталда колхоз, совхозуудта тугал, поршоонхо, хурьгад үсөөнөөр абтажа, үхэр малай, гахайн, адуу моридой гарза хоролто дээшэлээ.

Колхоз, совхозууд үнгэрhэн жэлэй нэгэдэхи кварталда орходоо хүн зондо поршоонхо, дальбараануудые олоор худалдаад байна.

Бүхы категориин ажахынуудта мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдалга иимэ байба:

	Нэгэдэхи квартал: 1989 он.	1990 он.	1989 онойхитой сасуулхада (процентээр)
Мал, шубуун (амиды шэгнүүрээр), мянган тонноор	16,6	17,2	104
hүн, мянган тонноор	37,8	40.9	108
Үндэгэн, миллион монсогороор	63,1	65,8	104

1989 оной нэгэдэхи кварталтай сасуулхада мал, шубуу худалдалгаа арбан гурбан район, hүн — арбан зургаан район дээшэлүүлээ.

Энэ үе соо мал, шубуу худалдаха хэмжээгээ 76 колхоз, совхозууд, hүн — 60 ажахы, үндэгэ — шубуунай хоёр фабрика доошолуулба. Эдэ ажахынуудта 1790 тонно мал, шубуун, 1604 тонно hүн, 311 мянган монсогор үндэгэн хэмжээнhээ доогуур бэлэдхэгдээ.

Үнгэрhэн квартал соо хүдөө ажахын предприятинуудта парник-теплицэдэ ургуулагдаhан 11 тонно овощ худалдагдаа (1989 ондо энэ хугасаа соо 35 тонно овощ бэлэдхэгдээ hэн).

Республикымнай колхоз, совхозуудта апрелиин 1-нэй байдалаар 9487 гэхэ гү, али бүхы бии байhан тракторнуудай 87 процентнь, ашаанай автомобилиин 4450 (84 процент), тракторай 3922 сеялкэ (91 процент), 2568 культиватор (87 процент), 3251 плуг (90 процент), уhа сасаха 536 машина (77 процент), хүсэтэй бүлүүр 557 агрегадууд (82 процент) заhабарилагдажа, бэлэн болгогдонхой байгаа.

Агропромышленна комплексдо тракторнуудые, тракторай плуг, сеялкэ, дискэтэй борнойнуудые, хүрьhэндэ минеральна, органическа үтэгжүүлгэ оруулха машинануудые худалдаха хэлсээтэ уялга дүүргэгдээ.

Хүдөө ажахыда 8184 тонно (шэнгээстэй бодосуудыень 100 процентээр хэмжэhэн) минеральна үтэгжүүлгэ үгтөө. 1989 оной нэгэдэхи кварталтай сасуулбал, минеральна үтэгжүүлгээр хангалга 2181 тоннодо гэхэ гү, али 21 процент доошолоо.

Агропромышленна комплексые хүгжөөлгэдэ зорюулагдажа али бүхы газарhаа абтаhан мүнгэнэй 31,3 миллион түхэригэй капитальна hомололго ашаглагдаа.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

Гүрэнэй болон кооперативна предприятинууд, эмхи зургаанууд 53,8 миллион түхэригэй гол фонднуудые ашаглалгада тушааhан байна. 1989 оной түрүүшын кварталай туршада ашаглалгада тушааhанhаа 2 процентээр ехэ юм. Энэнь гол фонднуудые ашаглалгада оруулха жэлэй түсэбэй 8 процент болоно.

Байгша оной нэгэдэхи кварталай туршада «Бурятэнерго» нэгэдэлэй подразделенинүүд электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг 79,4 километр лини (хүдөө ажахын хэрэглэмжын), горгүйсэдкомой УКС Октябрьска районой 47-дохи кварталда хүдэлмэриин 13 hууритай КБО, Улаан-Үдын мяханай комбинат — Хурамхаанай районой Могойто тосхондо халаанай туршада 4 тонно мяха үүсэлхэ пункт, хэлхеэ холбооной управлени — Улаан-Үдэ — Мухар-Шэбэр гэhэн 75 километр утатай хэлхеэ холбооной радиорелейнэ лини барижа, ашаглалгада тушаагаа. Хүдэлгэгдэжэ байгаа предприятинуудые hэльбэн шэнэлхэ, техническэ шэнэлэн зэбсэгжүүлхэ түсэбэй ёhоор 5 миллион түхэригэй гол фонднууд ашаглалгада үгтөө. Энээнэй ехэнхи хубинь гэхэдэ, шэнэ түхеэрэлгэнүүд болоно. Хуушарhан түхеэрэлгэнүүдэй орондо тодхогдоhон байна.

Байгша ондо ашаглалгада тушаагдаха үйлэдбэриин гол шухала 17 объектын 60 процент дүрбэдэхи кварталда ашаглалгада үгтэхөөр хараалагданхай. Гэбэшье нэгэдэхи кварталай туршада объектнүүдые ашаглалгада тушааха программа бэелүүлэгдээгүй Улаан-Үдын мяханай комбинат Нарhатада мал үүсэлхэ пункт, горгүйсэдкомой УКС Улаан-Үдэдэ эдеэ хоолой 2 магазин ашаглалгада тушаажа шадабагүй.

Мүнгөөр hомололгын бүхы газарнуудhаа 146,1 миллион түхэригэй капитальна hомололго ашаглагдаа гэхэ гү, али жэлэй лимидэй 18 процент болоно. Предприяти, эмхи зургаанууд капитальна барилгада өөhэдынгөө 46,1 миллион түхэриг хэрэглээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 2,6 дахин ехэ болоно. Түбhөө мүнгэ зөөри hомололгын хэмжээнэй эрид багаболобошье, иимэ үндэр дүнгүүд түйлагдаа.

Хүдэлгэгдэжэ байгаа предприятинуудые hэльбэн шэнэлэлгэдэ, техническэ шэнэлэн зэбсэгжүүлгэдэ түбhөө хэгдэhэн капитальна hомололгын 2,9 миллион түхэриг, предприяти, эмхи зургаануудай өөhэдынь 6,6 миллион түхэриг хэрэглэгдэhэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, энэ хэрэгтэ зорюулагдаhан капитальна hомололгын ниитэ хэмжээн доошолоо.

Нэгэ доро бодхоогдожо байhан объектнүүдэй тоое хороохо, зарим барилгануудые зогсоохо хүдэлмэри шэнэ барилгануудые түргэдхэлгэдэ ехэ үүргэ нүлөө үзүүлнэгүй. Байгша ондо ашаглалгада үгтэхэ гол шухала 17 объектдэ барилгын түсэб 11 процент дутуу дүүргэгдээ.

Барилга-хабсаралгын эмхинүүдэй хэhэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн 11 процентээр, ажалай бүтээсэ 5 процентээр доошолhон байна.

Бүхыдөө барилгын эмхинүүд подрядна хүдэлмэриин түсэб 100,3 процент, ашаглалгада тушаагдаха объектнүүд дээрэ 101 процент бэелүүлээ.

ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Ниитэ хэрэглэмжын бүхы түхэлэй транспортаар 7,4 миллион тонно арадай ажахын ашаан зөөгдөө. Ашаа эльгээхэ ниитэ түсэб сүм бэелүүлэгдээ. Түмэр замай транспортаар ашаа эльгээхэ гүрэнэй захяа 120,7 процент дүүргэгдэhэн байха юм. Ниитэ хэрэглэмжын бүхы түхэлэй транспортда пассажирнуудай эрьесэ 2,7 процентээр дээшэлүүлэгдэжэ, 668,6 миллион пассажиро-километр болоо.

Автомобильна, түмэр замай транспортда пассажирнуудай эрьесын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ (тус тустаа 4,9 ба 2,5 процентээр).

Хэлхеэ холбооной предприятинууд хүн зондо 3,9 миллион түхэригэй хангалга үзүүлжэ, түсэбөө 101,4 процент бэелүүлээ. Гол ажал ябуулгаhаа 13,4 миллион түхэригэй ашаг олзо абтаа.

1990 оной нэгэдэхи кварталай туршада гол телефонно аппарадай тоо 2693 олошороо. Тэрэ тоодо 2524 телефон хүн зоной гэртэ тодхогдоhон байна. Гол телефонно аппарат олошоруулха талаар түсэб тус тустаа 134,7 ба 148,5 процент дүүргэгдээ.

ГАДААДЫН ЭКОНОМИЧЕСКА АЖАЛ ЯБУУЛГА

Республикын газар дээрэ оршоhон предприяти, эмхи зургаанууд 1990 оной нэгэдэхи кварталай туршада доторой сэнгүүдээр 13,2 миллион түхэригэй продукци гадаадада эльгээhэн байна. Тэрэ тоодо 4,9 миллион түхэригэй продукци сүлөөтэ валютаар худалдаа.

Баталhан хэлсээнэй ёhоор гадаадада продукци худалдаха түсэб 99,7 процент бэелүүлэгдэжэ, 36 мянган түхэригэй продукци дутуу эльгээгдээ. «Бурятэнерго» (93 процент), «Забайкаллес» (17 процент), «Бурятпромохота» нэгэдэлнүүд баталhан хэлсээнэй ёhоор гадаадада продукци худалдаха түсэб дүүргэжэ шадаагүй.

Эд бараа сэхэ андалдалгын харилсаагаар январь-март hарын хугасаада 1,8 миллион түхэригэй продукци эльгээгдэжэ, гадаадада продукци худалдалгын 14 процент болоо. Республикын 13 предприяти иимэ харилсаа бэелүүлдэг байна.

Статистикын Буряадай республиканска управлени

ХОТО, ХYДӨӨГЭЙ hОНИН

ЭРХИМЛЭГШЭДЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Республикын районуудай, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай коллективүүдэй залуушуулые сэрэгэй албанда бэлдэхэ талаар үнгэргэһэн зэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаба.

КПСС-эй обкомой бюрогой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан тогтоол соо 1989 оной туршада бэлэдхэл hэйнтэй залуушуулые сэрэгэй албанда бэлдэхэ талаар Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хяагтын районууд эрхим дүн харуулһан байна гээд тэмдэглэгдэнэ. Дурсагдагша районуудһаа Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэхээ мордоһон хүбүүдэй олонхидынь дунда ба наймэн жэлэй hургуулинуудые дүүргэһэн, ВЛКСМ-эй гэшүүд болоһон, ГТО-гой значогуудые абаһан байха юм.

Социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлһэн Хэжэнгын районой КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба. Хоёрдохи, гурбадахи hууринуудта гараһан Хурамхаанай, Хяагтын районууд КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотануудта хүртэбэ.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэхэ хүбүүдые бэлдэхэ политическэ эхэ удхэ шанартай хэрэгтэ районуудай хүтэлбэрилэгшэд онсо анхаралаа хандуулна. Энэ талаар Яруунын, Советскэ районуудай партиина, совет, комсомол, сэрэгэй комиссариадуудай хүдэлмэрилэлгэ үнгэрһэн үе соо hайнаар хүдэлжэ гараа гээд тус тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

САСУУТАНДАА — ЧЕРНОБЫЛИИН YХИБYYДТЭ

Чернобылиин үхибүүдтэ зорюулагдаһан телемарафон hаяхана сүүдхэ соо дамжуулагдаа hэн. Энээнэй hүүлээр районой пионернүүдэй байшангай кружогойхид хүн зоной үргэн хэрэглэмжын эд бараа, зэр зэмсэгүүдые хэжэ, тэдэнээ ярмаг дээрэ худалдаба. Хэдэн юумээ худалдажа олоһон 180 түхэриг мүнгөө кружогойхид Чернобылиин үхибүүдтэ тэдхэмжэ болгон эльгээбэ.

Пионернүүдэй байшангай директор З. Ц. Дамдинов үхибүүдэй hайн hайхан хэрэгтэ ехэ туһа хүргэһэн байха юм.

И. ЖИМБУЕВА.

hОНИРХОЛТОЙГООР YНГЭРБЭ

«Дайнай үеын бага наһан» гэһэн совет уран зохёолшодой, публицистнүүдэй зохёолнуудаар Тарбагатайн районно библиотекэ соо выставкэ үнгэргэгдэбэ. Элитэ совет уран зохёолшод Л. Леоновой, А. Платоновой, К. Чуковскиин, С. Маршагай, А. Толстойн зохёолнууд выставкэ дээрэ илангаяа hонирхол үүсхээ гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Энэ выставкэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан ветерануудые уригдажа, үхибүүдтэй уулзалгануудые үнгэргэһэн байна. Удаань номуудые шүүмжэлэлгэ, зүбшэн хэлсэлгэ эхилжэ, мүн лэ hонирхолтойгоор үнгэрөө.

«Дайнай үеын бага наһан» гэһэн выставкэ Тарбагатайн үхибүүдэй библиотекын библиотекарь В. Михалевагай эдэбхеэр үнгэргэгдөө гэжэ тэмдэглэе.

Б. ДАБАИН.

hУРГАНА, ХYМYYЖYYЛНЭ

Хэдэн жэлэй урда тээ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргэжэ, багшын дипломтой болоһон Ольга Дамдиновна Мухар-Шэбэрэй райондо хүдэлхөөр эльгээгдэһэн байгаа. Залуу багша Хүсөөтын дунда hургуулида багшалхаар ерэһэн юм. Бага наһанһаа физкультура болон спорттой ханилһан Ольга түрүүшын үдэрһөө үхибүүдэйнгээ дунда физкультурын хүдэлмэри hэргээжэ, тэдэнэйнгээ дундаһаа бэлигтэй спортсменүүдые элирүүлхэ хэрэгтэ hанала табидаг байгаа.

— Дунда hургуули дүүргэхэдээ, абаһаар алишье институдта орохоёо мэдэдэггүй hэм. Харин Улаан-Үдэ ерээд, багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедтэ орохоор шалгалтануудые гараа бэлэйб. Инзагатынгаа hургуулида hуража ябахадаа, хүнгэн атлетикын мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, hайн үрэ дүн харуулдаг hэм. Тэрэмни институдта ороходоо, шалгалта үгэхэдэм аргагүй туһатай байһан юм,— гэжэ Ольга Дамдиновна хөөрэнэ.

Институдаа дүүргэмсээрээ Хүшуун-Үзүүрэй дунда hургуулида биологиин багшаар, интернадай хүмүүжүүлэгшээр хүдэлжэ эхилһэн байгаа. Харин мүнөө О. Д. Дашибальжирова тус hургуулидаа физкультурын багшаар хүдэлжэ ябахадаа, спортдо дуратай хүбүүд, басагадые hурган хүмүүжүүлнэ, урагшатай hайнаар хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ольга Дамдиновна.
Ж. ШИРЕТОРОВЭЙ фототекст.

СПОРТЫН ЗАЛ, СТАДИОНУУДААР...

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ хүнгэн атлетикээр республикын болон хотын түрүү hуури эзэлхын түлөө спартакиада үнгэргэгдэнэ. Мүн эндэ дзюдо барилдаагаар басагадай дунда өөр хоорондоо түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэхэ юм.

«Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ сэрэгэй албанда мордохо залуушуулай дунда ГТО-гой зунай комплекс тушаалгаар спартакиада болоно.

Авиационно заводой стадион дээрэ футболоор Буряадай АССР-эй кубогта хүртэхын түлөө эхилһэн уулзалга үргэлжэлнэ. Үдэшын 7 часһаа эхилхэ нааданда Хойто-Байгалай районой «Забайкалец» клубай команданууд хабаадаха юм.

ЗАГАРАЙН РАЙОНДО:

ШЭНЭ ХYШӨӨНYYД

Агуу Илалтын 45 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан, Онохой-Шэбэр, Хуушан-Онохой, Добо-Енхор, Ацагат нютагуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда наһа бараһан баатар хүбүүдэйнгээ дурасхаалыень мүнхэлэн, хүшөөнүүдые бодхообо. Энэ нютагуудай хүн зон Агуу Илалтын 45 жэлэй ойн баярые иигэжэ нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаһан байха юм.

«АРАДАЙ» ГЭһЭН НЭРЭ ЗЭРГЭ...

hаяхана Эрхирэгэй соёлой байшангай хатар, дуунай ансамбльда «арадай» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Эбтэй эетэй, үүсхэл оролдолго гарган хүдэлдэг тус коллектив hүүлэй жэлнүүдтэ бэлиг шадабарияа горитойгоор мүлижэ, үргэн дэлисэтэйгээр, оношотойгоор ажаллана. Тус ансамблиие дүй дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэ Дарима Дондоковна Дампилон ударидаг юм.

«Арадай» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Эрхирэгэй соёлой байшангай ансамбль мүнөө Монгол hайхан ороной ажалшадые өөһэдынгөө бэлиг шадабаритай танилсуулхаяа аян замдаа мордонхой.

Мүн Ацагадай фольклорно ансамбль баһал иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Энэ коллективтэ үндэршье, залуу наһатайшье элдэб янзын мэргэжэлтэй хүн зон хабаададаг. Энэ ансамбль мартагдажа байһан урданай буряад дуунуудые, аман зохёолые, ёһо заншалнуудые hэргээхэ, дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ нүлөө үзүүлдэг юм. Гадна хүн зониие, илангаяа залуушуулые арадайнгаа түүхэдэ, түрэл хэлэндээ, аман зохёолдоо дуратайгаар хүмүүжүүлгэдэ тон ехэ туһа хүргэдэг байна.

Республикын, мүн Улаан-Үдын хүн зон энэ фольклорно ансамблиин гэшүүдэй бэлиг шадабаритай танилсаһан байха. Жюрин гэшүүн, РСФСР-эй арадай артистка Галина Шойдагбаева энэ коллективэй программые, бэлиг шадабариие үндэрөөр сэгнэһэн байна. Ансамблиие Нина Дылыковна Болсоева хүтэлбэрилнэ.

В. БАТОРОВ.

ГЭР БYЛӨӨРӨӨ ХАБААДАБА

Северомуйскын «Тэрэнги» гэһэн соёлой байшан соо «Гэр бүлэ—90» гэһэн hонирхолтой конкурс үнгэргэгдэбэ. Тус конкурсые соёлой таһагай методист В. Мазаева эмхидхэһэн байна. Шэлэгдэ шэлэгдэһээр 4 гэр бүлэ түгэсхэлэй шатада гараба.

Энэ түгэсхэлэй нааданда хүн зон соёлойнгоо байшанда багтахаяа болитороо сугларжа, хоёр часай туршада гэр бүлэнүүдэй өөһэд хоорондоо мүрысэхые hонирхожо хараба. Конкурсдо хабаадагша эрэшүүл олоной газарта хайшан гэжэ бэеэ барихаб, эхэнэрнүүдээр хайшан гэжэ хөөрэлдэхэб, эхэнэр хүнтэй хайшан гээд гэшхүүр өөдэ гарахаб, гэшхүүрээр доошоо хайшан гээд буухаб, ресторан соо хайшан гээд hуухаб, hайндэрэй стол яажа гоёохоб, баглаа сэсэгүүдые хайшан гээд бэлэглэхэб гэхэ мэтын элдэб эсын даабаринуудые дүүргэхэ ёһотой байба. Алинииньшье алин гэшэгүй, үгтэһэн даабаринуудаа ухамайгаар, hанаамгайгаар дүүргээд лэ байха юм. Гэбэшье энэмнай конкурс ха юм. Тиимэһээ заал hаа hуурину олгогдохо ёһотой болоно бшуу. Эндэ хабаадагша гэр бүлэнүүд соохоо эгээл залуу В. Шпагай гэр бүлэ (айл болоһоор хахад жэл болоод байна) бусадhаа олон очко абажа, нэгэдэхи hууриде гераба. Гадна эдэнэр харагшадай шанда хүртэһэн байна. Владимир — юрын хүдэлмэришэн, Ольга hамганиинь — эхин классай багша. Хоёрдохи hууриде Ю. Гапичевэй гэр бүлэ гараба. Гурбадахи hуури Р. Мансуровай, М. Болоневой гэр бүлэнүүдтэ олгогдобо. Тэдэнэр адли очко абаһан байгаа.

Энэ конкурс хараһан хүн зон, бэедээ хэрэгтэй олон лургаал ойлгожо абаа ёһотой. Ойлгожо абаһан юумээ тэдэнэрэй өөрынгөө ажабайдалда хэрэглэхэ байһаниинь hайн.

К. ЭРХИТУЕВ.

МВД-hээ МЭДЭЭСЭНЭ:

Май hарын үнгэрөөд байһан арбаад хоногой туршада республика дотор 181 гэмтэ ябадал хэгдэһэн: 4 хүн алуулһан, 16 хүнэй бэе зорюута хүндөөр гэмтээгдэһэн, 2 эхэнэрые хүсөөр эдлэһэн, 37 ушарта хүсөөр тоноһон, хулиган ааша гарғаһан, гүрэнэй, ниитын, үмсын гэр байрануудта орожо, 89 хулгай хэһэн байна. Гадна 10 автомашина хулгайлһан хүнүүд, наркотическа бодосуудые хэрэглэдэг 2 хүн баригдаһан байна.

Улаан-Үдын Приреченскэ үйлсэдэ Химниин совхозой хүдэлмэришэн Дамбаев А. Б. хулиган ааша гаргажа, хоёр эрхэтэдые сохиһон, элдэб муухай үгэнүүдээр харааһан юм. Эдэ бүгэдынгөө түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаха болобо.

Зэдын районой Петропавловкын больницада ехээр сохюулһан Кузьмина Г. А. оруулагдаһан юм. Больницын врачнар тэрэнэй ами наһа абаржа шадабагүй. hамгаяа сохиһон Ищенко баригдажа, мүнөө мүрдэлгэ хэгдэнэ.

Солдатский тосхоной соёлой ордон шадар танигдаагүй хоёр хүн Т. эхэнэрэй дэгэлыень хүсөөрөө тайлажа абаад, тэрьелхэ гэжэ ябаһаар баригдаа. Хулгай хэдэг аха дүүнэр Ахметовүүдэй энэ хэрэг шалгагдажа, тодоруулагдаба. Мүн энэ үдэр Загарай тосхоной айлай харша соохоо «Уралец» велосипед үгы болоһон байгаа. Энээниие тосхоной хилээмэнэй заводой тракторист Мельников А. Н. хулгайлһан байба.

Улаан-Үдын Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ үйлсэдэхи байрада ороһон танигдаагүй хоёр хүн тус комнатодо байрладаг эхэнэрые сохиһон, аманда оро шогүй үгэнүүдээр харааһан байгаа. Тэдэнэр хэд бэ гэхэдэ, багшанарай институдай студент Батуев Б. М., хаанашье хүдэлдэггүй Самариков А. Г. гэгшэд гэжэ мүрдэлгөөр тодоруулагдаба.

Майн 5-най hүни Гусиноозёрск хотын 6-дахи микрорайоной нэгэ байраһаа хулгайшан хубсаһа хунар, мүнгэ абаад үгы болоо ха. Хотын милициин хүдэлмэрилэгшэд тус хотодо ажаһуудаг Китаев В. гэгшые барижа, хулгайлһан зөөриие эзэндэнь бусааба.

Үнгэрөөд байһан үе соо харгын-транспортна 23 гэнэ усал боложо, 6 хүн наһа бараһан, 23-ниинь хүндөөр гэмтэһэн байха юм. Хотын үйлсэ талмай, ниитын газарнуудта элдэб хулиган ааша гаргаһан 780 хүн Улаан-Үдэ хотын дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудта оруулагдаһан байна.

Буряадай АССР-эй МВД-гэй пресс-бюро.

Болоһон ушар

БАГАШУУЛ ЗЭМЭТЭЙ

Хираанай-Адаг hууринай И. Ю. Тубанов ба В. Б. Гурулёв гэгшэдэй гэр байра гэнтэ гал дүлэндэ абтажа, тосхоной ажалшадые сошоохын ехээр сошообо. Тэрэ мүртөө шанга hалхин бууха, дүтэ шадарай айлнуудта аюултай байдал тохёолдуулаа бшуу.

Талаан болоходо, «Бурятводстрой» трестын Хяагтын барилгын управлениин тосхондо дүтэ шадар хүдэлжэ байһан бульдозеристнүүд П. П. Александров, В. В. Захаров гэгшэд бусадһаа түрүүлэн энэ аюулые хаража, түргэн туһаламжа үзүүлээ ха юм. Эдэнэрэй аһан шадалааргаа галтай тэмсэжэ байха үедэ Хяагтын совхозой түймэр сарагшадай машинанууд ерэжэ, галай аюулhaa бусад байра байдалыень саг соонь абаралсаа юм.

Түймэр сэралга дээрэ эдэбхитэйгээр саг соонь туһаламжа үзүүлһэн П. П. Александров, В. В. Захаров гэгшэдэй габьяа арадай депутадуудай Хираанай-Адагай сельскэ Соведэй гүйсэдком үндэрөөр сэгнэжэ, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнаба.

Галай аюул гэнтэ хаанаһаа гараа гэжэ мүрдэжэ үзэхэдэ, галаар наадажа байһан үхибүүд айлнуудтаа тодхор асарһан байха юм.

Е. АЛЕКСАНДРОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

МАЙН 14-hөө 20 ХYРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Вход в лабиринт» —5 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 12.00—Футболой шэнжэлэл. 12.30 — «Очевидное-невероятное» гэһэн дамжуулга. 13.30 —Время. 16.45—Анна Калнциема наадаха (клавесин). 17.10—«Делепатскаархи музей». 17.40—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.40 — Баримтата фильм. 19.30—Время. 20.00—Литературно-уран hайханай «Үгэ» гэһэн программа. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд. Соносхолнууд. 22.35 —«Империя» — 6 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи сери. (Канада). 00.15—Футболой шэнжэлэл. 00.45—Кусководоород хүгжэмэй фестиваль. 01.15—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Киногоор аяншалгын альманах. 9.35, 10.35 — Литература. 9-дэхи класс. 10.05—Итальян хэлэн. 11.05—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 11.35, 12.35—Астрономи. 11-дэхи класс. 12.05—«Манай саад». 13.05—«Порт» — уран hайханай фильм. УЛААН-ҮДЭ. 18.00—«Халаан» —журнал (буряадаар). 18.35—«Алтан булаг»—[illegible] —Байгал. 19.35—[illegible] хүдэлгэгдэбэ», [illegible] Буряадай обком[illegible] секретарь Л. [illegible] хөөрэлдөөн. 20.4[illegible] очерк. 20.55 — [illegible] МОСКВА. 21.0[illegible] нойрсогты, багаш[illegible] —Чернобыльдохи [illegible] шондохи нютагууд[illegible] нууд тухай. 22.0[illegible] барилдаагаар Евро[illegible] онат. 22.45—Эб [illegible] түлөө велосипедэр [illegible] 23.05—Гүрэнэй А. [illegible] най нэрэмжэтэ уран [illegible] искусствын музейд[illegible] дэ.

ВТОРНИК, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Вход в лабиринт» —5 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи сери. 12.00—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.00—Хүгжэмтэ дамжуулга. 13.25—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 13.30 — Время. 16.45—Ф. Шопенэй бүтээлнүүдэй концерт. 17.35 — Мультфильм. 17.45 — «Амар, сайн, хүгжэм!» 18.30—«Бидэ ба экономико». 19.30 — Время. 20.00—Залуушуулай hонин. 20.45—Композитор А. Эшпай Останкинадахи концертнэ студида. 22.00—Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40—«Империя»—6 серитэй уран hайханай фильм. 5-дахи, 6-дахи сери. 00.15 — Кусководоород хүгжэмэй фестиваль. 00.50—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Киногоор аяншалгануудай альманах. 9.35, 10.35—Хүгжэм. 3-дахи класс. 10.05, 11.05—Француз хэлэн. 11.35, 12.35—Түүхэ. 7-дохи класс. 12.05—«На лежбищах морских зверей»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. [illegible] знакомая песня»—уран [illegible] най фильм. УЛААН[illegible] —Шэнэ hонин [illegible] 18.05—Кооперативн[illegible] ломжонууд ба шэн[illegible] асуудалнууд. 18.5[illegible] 19.10—Байгалай ух[illegible] зар дээрэ. 19.55—[illegible] нууд. МОСКВА. 20[illegible] эй Верховно Сове[illegible] дээрэ.

16 СРЕДА

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—Мультфильм 9.45—«Вход в лабиринт»— 5 серитэй уран hайханай фильм. 5-дахи сери. 10.55—РСФСР-эй гүрэнэй духовой оркестр наадаха. 11.15— «Дэлхэйе тойрон»— альманах. 12.15—«Везучая»—уран hайханай фильм. 13.30—Время. 14.55—РСФСР-эй арадай депутадуудай I съездын нээгдэлгэ. 19.30—Время. 20.00—«Соведүүдтэ — засаг». 20.35—«Он, она и дети»— уран hайханай фильм. 21.50—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—Кусководоород хүгжэмэй фестиваль. 23.15—Ж. Кокто. «Карманный театр»— Москвагай Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ театрай фильм-зүжэг. 00.45—Футболоор нүхэр ёһоной уулзалга. Израилиин ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд. 02.30—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Киногоор аяншалгануудай альманах. 9.35, 10.35—Физикэ. 10-дахи класс. 10.05, 11.05—Немец[illegible] 11.35, 12.35—Литера[illegible] хи класс. 12.05—Эрд[illegible] рүүлгын фильм. 13.0[illegible] рамдалай түлөө [illegible] урилдаан. 13.35[illegible] ревска удэшэнүүд[illegible] Объектив. 14.35—[illegible] 55—РСФСР-эй арад[illegible] дуудай I съездын [illegible] 23.00—«Встречи на [illegible] — уран hайханай [illegible]

17 ЧЕТВЕРГ

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Он, она и дети»— уран hайханай фильм. 10.45— Футболоор нүхэр ёһоной уулзалга. Израилиин ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд. 12.25—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.25—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 13.30—Время. 16.45—«Тимур и его команда»— үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 17.50—Армян композитор А. Тертерянай зохёохы ажал ябуулга тухай фильм-концерт. 18.20—«Хүхюун стартнууд». 19.55—«Соёлой талаар холбоо барисаан: СССР — Франци». 19.30 — Время. 20.00 — Парнас тээшэ шата». 20.15 — «16-тай ба тэрэнһээ дээшэ наһатайшуулда». 21.00—Далайн ябаган сэрэгэй президентскэ оркестрэй концерт (США). 22.00—Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40—Режиссер И. Киискын фильмүүд. «Безумие». 23.55—Кусководоород хүгжэмэй фестиваль. 00.20—Музейнүүдэй бүхэдэлхэйн үдэртэ. 01.00—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Киногоор аяншалгануудай альманах. 9.35, 10.45—Байгаали шэнжэлгэ. 5-дахи класс. 9.55, 11.05—Испан хэлэн. 10.25—Киногоор аяншалгануудай альма[illegible] 12.35—Биологи. 7-[illegible] 12.00—«Бурда моде[illegible] хана... 13.00—Кино[illegible] УЛААН-ҮДЭ. 17.30—[illegible] нин (буряадаар). 17.5[illegible] гэй ажалшадта конце[illegible] дээр). 18.25—Теле[illegible] «Минин түрэл дайд[illegible] кали». 18.55 — Байг[illegible] «Иимэ бодол би[illegible] носхолнууд. МОСК[illegible] СССР-эй Верховно[illegible] сесси дээрэ.

18 ПЯТНИЦА

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—Мультфильмнүүд. 10.00—«Хүхюун стартнууд». 10.45 —Далайн ябаган сэрэгэй президентскэ оркестрэй концерт (США). 11.45 — «16-тай ба тэрэнһээ дээшэ наһатайшуулда». 12.30—Жэлэй дүрбэн саг. Май. 13.30—Время. 16.45—«Тимур и его команда»—үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 17.50 —«Хэрбээ тэды хүрөө hаа...» 18.30—Мультфильм. 18.40—Музейнүүдэй бүхэдэлхэйн үдэртэ. 19.30—Время. 20.00—Уран шүлэгэй долгин дээрэ». 20.05— «Эх, Россия, ты, Россия...»— баримтата фильм. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—«Хаана, хэзээ юун болооб». 23.20—Кусководоород хүгжэмэй фестиваль. 23.50—«Хараа бодол». 01.20—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Киногоор аяншалгануудай альманах. 9.35, 10.35—Түүхэ. 5-дахи класс. 10.05, 11.05—Англи хэлэн. 11.35, 12.35—Түүхэ. 8-дахи класс. 12.05—«Полководец» — баримтата фильм. 13.05—«Инкогнито из Петербурга»— уран hайханай фильм. УЛААН-ҮДЭ [illegible] —Буряад хэлэнэй [illegible] 35—Урмашалга [illegible] 19.15—Буряад орон[illegible] нууд. 20.15—«Альте[illegible] телеклуб. 20.50—«Ма[illegible] тенант Степанова[illegible] киноочерк. МОСКВА [illegible] «Амгалан нойрсо[illegible] шуул!» 21.15—Арад[illegible] дуунууд. 21.30—РСФ[illegible] путадуудай нэгдэ[illegible] дээрэ.

19 СУББОТО

В. И. ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ ПИОНЕРНYYДЭЙ БYХЭСОЮЗНА ЭМХИИН МYНДЭЛhЭН YДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Манай саад». 10.00 —«Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ». Останкинадахи концертнэ студида В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна пионернүүдэй эмхиин шантай лауреадуудай концерт. 11.45—«Линия судьбы. Народная артистка СССР Стефания Станюта»— фильм-концерт. 12.55—Дэбжэлтэ. Мэдээсэл. Соносхол. 13.25 —Илалтын 45 жэлдэ. «Повстанческая история»— 8 серитэй уран hайханай фильм. 5-дахи сери — «Августовские дни». 6-дахи сери «Раскаты грома». (Чехословаки). 15.40 — Спектр. 16.10—Хүнэй ухаан бодолой арга боломжо. 16.55—Байгаали хамгаалгын ба ажахын тоосооной асуудалнууд тухай. 17.15 —«Ан амитадай аймаг». 18.15 — КПСС-эй XXVIII съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай Платформын проектые зүбшэн хэлсэнэбди. 19.45—Мультфильм. 19.55— Уласхоорондын шэнжэлэл. 20.40—Фотоконкурс. 20.45—«Степан Сергеевич»— уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 23.35 —Гэр бүлын телевикторина. 00.45—Шэнэ hонин. 01.00—Мэдээжэ хүгжэмэй hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Башня»— уран hайханай фильм. 10.40— «Тост или монолог журналиста»— баримтата фильм. 11.00— «Солдат Иван Бровкин»— уран hайханай фильм. 12.30—Концерт. 13.00—«Совет Росси»— видеоканал .15.30 — «Поцелуй Мэри Пикфорд»—у[illegible] най фильм. 16.55—[illegible] нууд. Соносхолнууд [illegible] «Хани хэлисэаһ»—[illegible] 19.30—СССР-эй [illegible] огой ород арадай [illegible] тнүүдэй академичес[illegible] трэй концерт. 20.[illegible] да хабаатай педагог[illegible] —«Амгалан нойрсо[illegible] шуул!» 21.15—Л. Ие[illegible] дуунуудые гүйсэдх[illegible] РСФСР-эй арадай [illegible] дай I съезд дээрэ. [illegible] —«Слуги дьявола на мельнице»— уран [illegible] фильм.

20 ВОСКРЕСЕНИ

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Бултанай эрхилхэ спорт». 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж.. 10.00—«Эртэ үглөөнһөө». 11.00—«Эсэгэ ороондоо алба хэнэ». 12.00—Үглөөнэй энеэдэ зугаанай дамжуулга. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Повстанческая история»— 8 серитэй уран hайханай фильм. 7-дохи сери— «Не на жизнь, а на смерть», 8-дахи сери—«И близок день». 16.00—«Элүүр энхэ байлга» 16.45—«Хүгжэмтэ киоск». 17.15 —Хүдөөгэй ажалшадта дамжуулга. 18.30—«Дикие лебеди»— уран hайханай фильм. 20.00— Мультфильм. 20.30—«Все могло быть иначе»— уран hайханай фильм. 22.00—Время. 22.30—«Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд». 22.45—П. И. Чайковскиин оперонуудһаа хэһэгүүд. 23.45—Политическэ темэдэ хөөрэлдөөнүүд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА 9.00—«Зарядкада зогсогты!» 9.15 — «Мужики»— уран hайханай фильм. 10.45— Киевэй гүрэнэй филармониин баянистнуудай оркестр наадаха. 10.55—«Иван Бровкин на целине»— уран hайханай фильм. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Үхибүү[illegible] гуудай гүлгэд тухай [illegible] Уран hайханай [illegible] ческэ дамжуулга. [illegible] римтата фильм. 15.3[illegible] Росси»—видеоканал [illegible] Уласхоорондын шэнж[illegible] 00—«Арадай уран [illegible] 00—«Амгалан нойрсо[illegible] гашуул!». 21.15—РСФСР-эй [illegible] дай депутадуудай [illegible] съезд дээрэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ мүнөөдэрэй номерто

КПСС-эй XXVIII съездын делегадта кандидадуудые шэлэн hунгаха саг үдэрһөө үдэртэ ойртожо байна. Партиин съездын делегадта кандидадууд республикын партиина организацинуудта уулзалгануудые үргэнөөр үнгэргэнэ. Энэ шухала хэмжээ ябуулганууд тухай мэдээсэлнүүдые газетэ өөрынгөө хуудаһануудта толилжо үргэлжэлһөөр.

КПСС-эй XXVIII съездын делегадта кандидадууд—партиин обкомой нэгэдэхи секретарь Л. В. Потапов, Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой машинист А. О. Олерский, хэлхеэ холбооной дистанциин электромеханик В. А. Давыдов гэгшэд Түмэр замшадай соёлой ордон соо районой коммунистнуудтай уулзажа, өөр өөрынгөө программатай тэдэниие танилсуулба. Энэ уулзалга дээрэһээ бэшэгдэһэн репортаж «Нэгэ hанал бодолтойшуулай саашанхи зорилгонууд» гэһэн гаршагтайгаар номерой нэгэдэхи хуудаһанай нээлтэ дээрэ толилогдобо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Виталий Иванович Воротников Россин Федерациин область болон хизаарнуудай газетэнүүдэй бүлэг редакторнуудтай уулзажа, тэдэнэй асуудалнуудта харюусаһан байна. Нүхэр Воротниковой журналистнуудта үгэһэн харюунууд газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи болон гурбадахи хуудаһануудта барлагдаба.

Сэнхир экран

ВОСКРЕСЕНИ, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Бултанай эрхилхэ спорт. 9.15— Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—«Эртэ үглөөнһөө». 11.00—«Эсэгэ ороондоо алба хэнэ». 12.00—Үглөөнэй энеэдэ нааданай дамжуулга. 12.30—«Дэлхэйе тойрон»— альманах. 13.30—Илалтын 45 жэлдэ. «Повстаническая история»—8 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. «Грандиозный замысел», 4-дэхи сери. «О скрытой точке кипения». 15.45—«Элүүр энхэ байлга». 16.30—СССР—ФРГ; хани харилсаанай замаар. 17.30 — Хүдөөгэй ажалшадта дамжуулга. 18.30—«Марафон-15». 20.00 —Мультфильм. «Везучая» — уран hайханай фильм. 22.00— Время. 22.30—«Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд». 22.45—«Империя»—6 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. (Канада). 00.25— А. Вивальди. «Жэлэй дүрбэн саг».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.15—Баримтата фильмүүд. 9.45—«Яхадай алмаз». Хүүгэдэй хореографическа ансамбль тухай. 10.15— Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 10.25—«Мастер»—уран hайханай богони фильм. 11.00 — «Агония» — баримтата фильм. 11.30—Илалтын 45 жэлдэ зорюулагдаһан hайн дуранай духовой оркестрнүүдэй Бүхэсоюзна конкурсдо хабаадагшадай түгэсхэлэй концерт. 13.30 —Баримтата фильм. 13.55— «Совет Росси»—видеоканал. 16.25—Уласхоорондын шэнжэлэл. 17.25—Режи[illegible] саковичой фильм[illegible] ника без сенсаци[illegible] минус я». 18.05—[illegible] турна»—уран hайха[illegible] 19.40—Поляк дуу[illegible] на II фестиваль [illegible] нальна конкурс. 2[illegible] дэдэг хүгжэмэй [illegible] нүүдэй шанар тү[illegible] «Амгалан нойрсо[illegible] шуул!» 21.15—Б[illegible] дэлхэйн лигын [illegible] эзэлхын түлөө м[illegible] шуул. Японой ба СССР [illegible] луулагдамал [illegible] 22.00—Время. 22.[illegible] Осипович Утесов[illegible] зорюулагдаһан ко[illegible] —Эб найрамдалай [illegible] лосипедээр урилд[illegible]

Редакторай [illegible]
Ц. Б. ЦЫРЕНДО[illegible]

Кино, театрнуудта

Бурятский драматический театр имени Х. Намсараева

Сансарын хүрдэ. 3 часть — Шамбалын орон хаанабши? (Где ты, Шамбала?)— в 19-30.

Русский театр драмы

Сестрица Аленушка и братец Иванушка — в 12, Лолита — в 19-30.

Бурятская филармония

Концертный зал музыкального училища (пр. Победы, 17)— концерт корейского вокально-хореографического ансамбля «Арирэн»— в 19-30.

Театр оперы и балета

Заключительный гала-концерт республиканского конкурса бального танца «Жемчужина Байкала»— в 19.

«Дружба»

Счастливого плавания — в 10, Родной ребенок (2 серии)— в 12, 15, 18-10, 20-50.

«Прогресс»

Красный зал — Гу-Га (2 серии) —в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-50. Зеленый зал — Витебское дело — в 11-30, 19-30, Псы — в 9-30, 13-30, 15-30, 17-30, 21-30.

«Родина»

Кавказская пленница, или новые приключения Шурика — в 10, 16-40, Родной ребенок (2 серии)— в 11-20, 14, 18-10, 20-50.

«Октябрь»

Сборник мульт[illegible] 14-50, Под прик[illegible] 11-10, 13, 16-30, 1[illegible] 40.

«Эрдэм»

Да здравствует [illegible] 9-40, 12-50, Ко[illegible] квартет — в 11, 1[illegible] клятва (2 с.)— в 1[illegible] 50.

«Восток»

Заколдованный [illegible] 13-30, Гу-Га (2 сер[illegible] 18, 21.

«Байкал»

Принцесса-Павли[illegible] Груз 300— в 18-30 [illegible]

«Аршан»

Принцесса-Павли[illegible] 300— в 18-30, 21.

ДК «Текстильщик»

Люби и верь (2 с[illegible]) 19.

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52. секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99. г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79 п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45. Н-04390. Заказ № 11[illegible]